

ธรรมนูญสุขภาพ

การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ
เพื่อการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

กว่าจะเป็นธรรมนูญสุขภาพ การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ เพื่อการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ สุพรรณบุรี จักรีนรัช อุครธานี นครศรีธรรมราช สงขลา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม องค์การบริหารส่วนตำบล ค้อใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมี คุณภาพ ด้วยการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการระบบอาหารเพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของ กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในชุมชนไทย ทั้งนี้มีที่มาจากงานวิจัย “รูปแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ ระบบอาหาร เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของกลุ่มเปราะบางในชุมชน” โดย ผศ.ดร.อมาวาสี อัมพันศิริรัตน์ และคณะ ซึ่งมีการจัดทำ **“ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการระดับพื้นที่”** โดยมุ่งหวังให้เป็นข้อตกลงร่วม ที่ ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคี ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในพื้นที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการระบบอาหารชุมชนให้มีความพอเพียง ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เพื่อการมีสุขภาพะที่ดี หรือคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม ทัวถึง และป็นธรรม

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) จึงได้รวบรวมข้อมูลการทำงาน และเนื้อหาธรรมนูญ สุขภาพ ๙ ของทั้ง ๕ พื้นที่ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และขยายผลการขับเคลื่อนงานในอนาคตสู่การเป็นสังคม สุขภาพะที่แท้จริงต่อไป

แนวคิดการดำเนินงาน

สานพลังการขับเคลื่อนประเด็นการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ เพื่อการพัฒนาประชากร ให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

- 1 สานพลังภาคีความร่วมมือด้านการขับเคลื่อนสู่ภาวะการส่งเสริมการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโต อย่างมีคุณภาพ
- 2 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมการส่งเสริมการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโต อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักของกฎบัตร Ottawa Charter
- 3 ประกาศใช้ธรรมนูญการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

หน่วยงานความร่วมมือ

1 สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ 2 หน่วยงานสังกัด สถาบันพระบรมราชชนก 3 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 4 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)	5 สถาบันพระบรมราชชนก 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 7 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 8 สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

ข้อมูลนำเข้า

- 1 ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับ 3
- 2 มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 16 การพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ
- 3 นโยบายด้านการ ส่งเสริมการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ ของหน่วยงานความร่วมมือ Ottawa Charter เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ
- 4 แนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพ/ตามเครื่องมือพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
- 5 สถานการณ์ด้านสุขภาพอนามัยแม่และเด็กระดับประเทศ และ ใน 5 พื้นที่วิจัย (สงขลา นครศรีธรรมราช อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ นครปฐม)

กระบวนการ

- 1 เสนอกรอบแนวคิด (Conceptual Framework)
- 2 เสนอผลการศึกษา งานวิจัย 5 พื้นที่
- 3 ประชุมปรึกษาหารือองค์การความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน
- 4 จัดทำธรรมนูญสุขภาพ
- 5 ขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพสู่การปฏิบัติ
- 6 ติดตามผลการดำเนินงาน/สรุปบทเรียน

ผลลัพธ์

- 1 ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการพื้นที่ใน 5 พื้นที่ (สงขลา นครศรีธรรมราช อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ นครปฐม)
- 2 แนวทางการขับเคลื่อนร่วมของภาคีเครือข่าย

ผลลัพธ์

- 1 ภาคีความร่วมมือมีความรู้ ความเข้าใจการสร้างสุขภาพและกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
- 2 ธรรมนูญสุขภาพฯ มีการนำไปใช้เป็นกรอบการสร้างสุขภาพ-การส่งเสริมการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ ร่วมกับชุมชน และสังคม เช่น ใช้เป็นกรอบการเขียนโครงการขอรับสนับสนุน จากกองทุนสุขภาพพื้นที่, การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่
- 3 ประชาชนได้รับการดูแลสุขภาพ/การส่งเสริมสุขภาพ
- 4 หน่วยงานบรรลุเป้าหมายความร่วมมือด้านการสร้างสุขภาพในการส่งเสริมการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อมูลพื้นฐานตำบล ตำบลท่าเรือ เป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท สภาพแวดล้อมเป็นที่ราบลุ่ม การคมนาคมสะดวก ประชาชนประกอบอาชีพ เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แบ่งการปกครองออกเป็น 19 หมู่บ้าน มี 8,099 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 22,153 คน เป็นชาย 10,725 คน หญิง 11,428 คน เด็กแรกเกิด - 5 ปี 1,345 คน และเยาวชน จำนวน 5,006 คน วัยทำงาน จำนวน 11,594 คน และผู้สูงอายุจำนวน 4,218 คน

(งานทะเบียนราษฎรอำเภอเมือง ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2564)

สรุปเป้าหมาย ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ

มิติด้านสุขภาพและบริการสุขภาพ (จำนวน 12 ข้อ)

เป้าหมาย: ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพมีระบบป้องกันควบคุมโรค พื้นฟูสุขภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และสามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพที่มีมาตรฐานอย่างเท่าเทียมทั่วถึงและมีศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนทุกช่วงวัย มีสุขภาพที่ดี ทั้งทางกาย จิต ปัญญา และสังคม

มิติด้านสังคมและสวัสดิการ (จำนวน 6 ข้อ)

เป้าหมาย: ความร่วมมือร่วมใจของชุมชนในการดูแลเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของกลุ่มประาะบาง และทุกวัยเข้าถึงและได้รับระบบสวัสดิการของชุมชน มีการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ด้อยโอกาส และมีการจัดระบบเพื่อเตรียมรองรับสังคมสูงวัย

มิติด้านเศรษฐกิจ (จำนวน 4 ข้อ)

เป้าหมาย: สร้างงาน สร้างอาชีพ ลดปัญหาการว่างงาน มีรายได้ให้เพียงพอเลี้ยงตัวเอง

มิติสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ (จำนวน 4 ข้อ)

เป้าหมาย: ส่งเสริมชุมชนให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีการจัดการขยะ ตามหลักสุขาภิบาล มีพื้นที่สาธารณะที่ออกแบบไว้รองรับประชาชนทุกช่วงวัย ลดปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์

ตำบลบ่อทราย เทศบาลนคร สงขลา

ข้อมูลพื้นฐานตำบล ตำบลบ่อทราย มีขนาดพื้นที่ 9.27 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นราบชายฝั่ง ตั้งอยู่ระหว่างอ่าวไทยกับทะเลสาบสงขลา เป็นชุมชนเมืองมีหน่วยงานราชการสำคัญของจังหวัดตั้งอยู่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 55 ชุมชน มากกว่าร้อยละ 50 ของชุมชนทั้งหมด มีข้อมูลระบุว่าที่อยู่อาศัยปลูกอยู่ในที่ดินของรัฐ จึงเป็นที่มาของปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตำบลบ่อทรายมีประชากร 57,805 คน เป็นเพศชาย 28,002 คน และเพศหญิง 29,803 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างและรับราชการ

ธรรมนูญสุขภาพอาหาร
และโภชนาการ สำหรับเด็กเล็กและ
หญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อทราย
เทศบาลนคร สงขลา

14 ก.พ. 67

ร่วมแก้ไขร่างธรรมนูญ
รับฟังข้อคิดเห็น
และมีมติให้ความเห็นชอบ

13 ก.พ. 67

ร่วมร่างธรรมนูญฯ
โดยการมีส่วนร่วมของ
ภาคีเครือข่าย และภาคประชาชน

3 ก.พ. 67

26 ม.ค. และ
1 ก.พ. 67

ร่วมประชุมหารือคณะทำงาน
เพื่อสร้างแนวร่วมการทำงานบนพื้นฐาน
บูรณาการความรู้ บูรณาการเครื่องมือ
บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
และพัฒนากลไกการทำงานร่วม

วิสัยทัศน์ : เด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่สระเกษ มีภาวะอาหารและโภชนาการที่ดี เด็กสูงดีสมส่วนมีความรอบรู้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพะ

พื้นที่เป้าหมาย: 11 ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสูงสระเกษ กลุ่มเป้าหมาย: เด็กเล็กอายุแรกเกิด - 5 ปีและหญิงมีครรภ์

หมวด 1

การสร้างค่านิยมร่วมในการบริโภค

ข้อที่ 1 ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเล็ก 0 - 1 ปี กินนมแม่มากกว่านมผงสำเร็จรูป

ข้อที่ 2 ผู้ปกครองต้องส่งเสริมให้เด็กเล็ก 3 - 5 ปี กินผักผลไม้ วันละ 1 ถ้วย และดื่มนม วันละ 2 แก้ว/กล่อง

ข้อที่ 3 ผู้ปกครองไม่ควรให้เด็กเล็กดื่มน้ำอัดลม น้ำผลไม้กล่อง ลดการกินขนมที่ไม่มีประโยชน์

ข้อที่ 4 สมาชิกในชุมชนร่วมกันปลูกผัก ปลอดภัย เพื่อการบริโภค

ข้อที่ 5 สมาชิกในชุมชนปรับพฤติกรรม การบริโภค ลดหวาน มัน เค็ม เป็นตัวอย่าง ให้กับเด็กเล็ก

ข้อที่ 6 เทศบาลนครสงขลา โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็ก ได้กินอาหารเช้า และได้รับสารอาหาร ที่เหมาะสมทุกมื้อ

ข้อที่ 7 ชุมชนร่วมกันสร้างเมนูอาหารสุขภาพ ประจำครัวเรือนอย่างน้อยครัวเรือนละ 1 เมนู

ข้อที่ 8 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา เทศบาลนครสงขลาและสถานศึกษาร่วมกัน สร้างนวัตกรรมด้านโภชนาการและอาหาร เช่น อาหารที่ช่วยให้เด็กกินผักได้ง่าย

ข้อที่ 9 เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องร่วมกันส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์ ได้รับโภชนาการที่เหมาะสม

ข้อที่ 10 ชุมชนส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัว รับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อต่อสัปดาห์

หมวด 2

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพะ

ข้อที่ 1 เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องร่วมกับชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการ สุ่มตรวจหาสารตกค้างปนเปื้อนอาหาร ในตลาดอย่างสม่ำเสมอเดือนละ 1 ครั้ง และมีการรายงานผลการตรวจให้ชุมชนรับรู้ พร้อมมีมาตรการควบคุมเข้มงวดผู้ประกอบการ

ข้อที่ 2 เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาร้านค้าชุมชนสีขา เป็นต้นแบบมีมาตรการทางภาษีหรือ คุ้มครองสะสมเต็มในการมีส่วนร่วมจำหน่าย วัตถุดิบอาหารปลอดภัย หรือไม่จำหน่าย สินค้าที่ไม่ดีต่อสุขภาพของเด็กเล็ก

ข้อที่ 3 เทศบาลนครสงขลาและ คณะทำงานที่เกี่ยวข้องลงเยี่ยม เสริมพลังสถานศึกษาอย่างน้อย ทุกไตรมาส เพื่อร่วมวางแผนและหา แนวทางในการส่งเสริมอาหารและ โภชนาการสมัย

ข้อที่ 4 เทศบาลนครสงขลาร่วมกับชุมชน สำรองพื้นที่ว่าง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นที่ การผลิตอาหารปลอดภัยทั้งในชุมชนและ สถานศึกษาที่รับผิดชอบ

ข้อที่ 5 เทศบาลนครสงขลาร่วมกับ คณะทำงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการนำ วัตถุดิบอาหารปลอดภัยมาปรุงอาหาร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ โรงเรียนเทศบาล

หมวด 3

การสร้างค่านิยมร่วมในการบริโภค

ข้อที่ 1 เทศบาลนครสงขลา ประธานชุมชน อสม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มูลนิธิชุมชนสงขลา ร่วมกันสำรวจข้อมูล จัดทำแผนที่ดินดิน วิเคราะห์องค์กรชุมชน ค้นหา กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเป้าหมายเด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ และร่วมกันจัดทำแผนสุขภาพชุมชน ปรับพฤติกรรมลดปัจจัยเสี่ยง

ข้อที่ 2 ชุมชนมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อสร้างความรอบรู้ ด้านอาหารและโภชนาการ

ข้อที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตร ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ ที่เหมาะสมกับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ มีความหลากหลายสอดคล้องกับ บริบทของแต่ละชุมชน

ข้อที่ 4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน นำหลักสูตรการพัฒนาความรู้ ด้านอาหารและโภชนาการไปใช้ในการเรียนการสอนสร้างจิตสำนึกและ ความรู้ในการบริโภคให้กับเด็กเล็ก

ข้อที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลาพัฒนาศึกษาภาพแกนนำชุมชน อสม. ในการเขียนโครงการ เพื่อนำเสนอ ขอร้องสนับสนุน จากกองทุนสุขภาพตำบล

หมวด 4

การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ

ข้อที่ 1 หญิงตั้งครรภ์ต้องได้รับการฝากครรภ์คุณภาพครบ 8 ครั้ง

ข้อที่ 2 หญิงตั้งครรภ์ทุกคนต้องได้รับยาธาตุเหล็ก /โฟเลต และไม่มีภาวะซีดในขณะตั้งครรภ์

ข้อที่ 3 หญิงตั้งครรภ์ทุกรายมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อที่ 4 หญิงหลังคลอดทุกรายได้รับการติดตามเยี่ยมบ้าน 3 ครั้งมาตรฐาน

ข้อที่ 5 เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีหน่วยบริการ/ ระบบบริการที่รองรับหญิงตั้งครรภ์หรือเด็กเล็กที่เข้าไม่ถึงสิทธิ์

ข้อที่ 6 เด็กอายุ 0 - 5 ปี ต้องได้รับการประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการทุก 3 เดือน

ข้อที่ 7 หญิงตั้งครรภ์ทุกคนได้รับบริการโรงเรียนพ่อแม่ตามเกณฑ์คุณภาพ จำนวน 2 ครั้งและนำเสนอสุขสัมพุมมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก

หมวด 5

การสร้างค่านิยมร่วมในการบริโภค

ข้อที่ 1 เทศบาลนครสงขลา ออกประกาศแต่งตั้งคณะทำงาน ที่มืองค์ประกอบด้วยหน่วยงาน เครือข่าย ตัวแทนชุมชนร่วมดำเนินการขับเคลื่อน ธรรมนูญสุขภาพให้บรรลุผล

ข้อที่ 2 คณะทำงานรายงานผลการดำเนินงาน ปีละครั้ง และปรับปรุงธรรมนูญสุขภาพ ทุก 3 ปี

ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2567

ประเด็น “ความมั่นคงทางอาหารเพื่อกลุ่มเปราะบางตำบลวังน้ำเขียว” อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ข้อมูลพื้นฐานตำบล ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 14 หมู่บ้าน มีการปกครองโดยองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว มีประชากร รวม 8,327 คน

เส้นทางการดำเนินการ

ปัญหาและสาเหตุ จากการดำเนินงานวิจัย “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการระบบอาหารระบบอาหารเพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในชุมชนไทย กรณีศึกษาภาคกลาง” โดยคณะผู้วิจัยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและแกนนำชุมชนตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนกลุ่มเปราะบาง ซึ่งประกอบด้วย หญิงตั้งครรภ์ เด็ก 0-2 ปี และเด็ก 3-5 ปี รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการในชุมชน ที่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันสืบเนื่องจากการทำงานแบบแยกส่วน โดยไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ไม่มีกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำ และการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ทางเลือกทางออกสู่เส้นทางการดำเนินการภายใต้ความร่วมมือทุกฝ่าย : คณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วย คณะผู้วิจัยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและแกนนำชุมชน ได้จัดให้มีการประชุมแบบมีส่วนร่วมหลายครั้งเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างเป็นรูปธรรม ในที่สุดจึงได้ “ข้อตกลงร่วม” หรือฉันทามติที่จะใช้เป็นแนวปฏิบัติของประชาชนตำบลวังน้ำเขียว ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว” โดยมีการร่วมประชุมหารือคณะทำงานมาต่อเนื่องยาวนานมาตลอด มากกว่า 6 เดือน และได้ร่วมร่างแนวทางการร่วมกันและแก้ไขธรรมนูญสุขภาพ เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 22มกราคม พ.ศ.2567โดยมีทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง และทำการศึกษาไตร่ตรองร่วมกัน เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการแก้ปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ได้มีมติให้ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียวฉบับที่ 1 พ.ศ.2567 ผ่านประชาพิจารณ์วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2567 และให้มีผลในอีก 30 วัน หลังผ่านประชาพิจารณ์ร่วมกัน

เนื้อหาข้อตกลงในหมวด/มิติต่างๆ เนื้อหาข้อตกลงอยู่ภายใต้ขอบเขตของการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่ต้องการสร้างตำบลวังน้ำเขียว ให้เป็น “พื้นที่ต้นแบบ” ที่มีความเข้มแข็งด้านการจัดการความมั่นคงทางอาหารสำหรับกลุ่มเปราะบาง รวมถึงบริโภคอาหารที่มีความปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่ดีด้านโภชนาการอาหาร ทั้งนี้จำแนกหมวดข้อตกลงออกเป็น 4 หมวด 16 ข้อตกลง ทั้งนี้สามารถสรุป หมวดต่าง ๆ ได้ดังนี้

หมวด 1

ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพตำบล

หมวด 2

การดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชนของประชาชนตำบลวังน้ำเขียว

หมวด 3

การแก้ไขธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

หมวด 4

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

ให้ภาพเล่าเรื่อง

เส้นทางการทำงานในรูปแบบภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม

ภาพที่ 1: ผลจากการนำเสนอปัญหาจากการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพงานวิจัย “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการระบบอาหาร เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของกลุ่มประชากรบางทางโภชนาการในชุมชนไทย กรณีศึกษาภาคกลาง” (สวก.) โดยคณะผู้วิจัยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีพูดคุยถึงสถานการณ์ปัญหาภาวะโภชนาการอาหารของกลุ่มประชากร เกิดความเข้าใจร่วมกัน และนำสู่การจัดทำ MOU เพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้ภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน

ภาพที่ 2: การประชุมปรึกษา เพื่อหาวิธีการแก้ไขแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่ายในตำบลวังน้ำเขียว โดยให้มีการนำเสนอร่างธรรมนูญสุขภาพ ประเด็น “ความมั่นคงทางอาหารเพื่อกลุ่มประชากรตำบลวังน้ำเขียว” มาใช้เป็นข้อตกลงของคนในชุมชน เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่าง นำเสนอ และการประชาสัมพันธ์ร่วมกันสู่การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ซึ่งมีแผนงานการดำเนินงาน ติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 3: ตัวอย่างการใช้กลวิธีการสร้างเสริมสุขภาพเข้ามาแก้ไขปัญหา โดยครอบคลุมกลยุทธ์ในการสร้างเสริมสุขภาพ Ottawa charter 5 ด้าน ในการผลักดันการปลูกฝังพฤติกรรมดีและกลุ่มประชากรทุกกลุ่มในชุมชนวังน้ำเขียวให้มีการปลูกพืช ผักปลอดภัย รับประทานเองที่บ้าน ภายใต้แนวทาง “ครอบครัวกินข้าว (อาหารปลอดภัย) ร่วมกัน” เพื่อความยั่งยืน และเกิดความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งการใช้นโยบายเริ่มจากบ้าน กระจายไปสู่คนในชุมชน

ธรรมนูญสุขภาพ

การจัดการระบบอาหารและโภชนาการและการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ ตำบลแม่สา จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลพื้นฐานตำบล ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 31.164 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทางกายภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพแวดล้อมเหมาะกับการอยู่อาศัยและการเพาะปลูก ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ในปี 2566 มีประชากรทั้งหมด 6,069 คน (ชาย 2,901 คน และ หญิง 2,906 คน) สตรีตั้งครรภ์ จำนวน 15 คน และ เด็กแรกเกิด- 5 ปี จำนวน 86 คน มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง ซึ่งมีเด็กอนุบาล 1-3 จำนวน 16 คน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง มีเด็กปฐมวัยจำนวน 107 คน เป็นคนไทย 99 คน และต่างชาติ 8 คน

ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการและการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ ตำบลแม่สา ฯ ประกอบด้วย 5 ประเด็น 23 มาตรการ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 : ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์
เป้าหมาย หญิงตั้งครรภ์ มีความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ ตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัย และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย

ประเด็นที่ 2 : ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการของผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน
เป้าหมาย ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน มีความรอบรู้ ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพ หญิงตั้งครรภ์ ให้มีสุขภาพที่ดี มีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัย เด็กแรกเกิดจนกระทั่งในช่วงปฐมวัย มีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างองค์รวม

ประเด็นที่ 3 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ
เป้าหมาย เพื่อให้คนในชุมชนตำบลแม่สา ฯ สามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภค รวมถึงมีการบริหารจัดการแหล่งอาหาร ทรัพยากร และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อการดูแลสุขภาพ

ประเด็นที่ 4 : อาหารปลอดภัย
เป้าหมาย เพื่อให้คนในตำบลแม่สาฯ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการได้รับประทานอาหารที่สะอาดปลอดภัย มีการควบคุมตั้งแต่การผลิตระดับแปลงเกษตร การแปรรูป การจำหน่ายจนถึงผู้บริโภค

ประเด็นที่ 5 : ประเด็นด้านสุขภาพและบริการสุขภาพ
เป้าหมาย ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพแก่กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ การป้องกัน ควบคุมโรค ที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเท่าเทียม ทัวถึง และมีศักดิ์ศรี

ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ฉบับ 1 พ.ศ. 2566

เรื่อง การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน

ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี เป็นข้อตกลงหรือกติกาชุมชนที่เกิดจากระบวนการมีส่วนร่วมของคนในตำบลคือใหญ่ ทั้งภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนตำบล และกำนันผู้ใหญ่บ้าน บนฐานการใช้ข้อมูลชุมชนและหลักวิชาการ โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันกำหนดความต้องการและแนวทางเพื่อช่วยกันสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อนำไปสู่ตำบลสุขภาพดี มีความสุข ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี และวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตำบลที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกสถานการณ์ ธรรมนูญสุขภาพนี้ใช้เป็นกรอบอ้างอิงของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มองค์กรภาคประชาชน ใช้ในการเป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารของตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ต่อไป

- ข้อ 1** ธรรมนูญนี้เรียกว่า "ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566"
- ข้อ 2** การประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี นี้ ให้มีผลภายใน วันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการสภาตำบลคือใหญ่ / คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ มีมติให้ความเห็นชอบ
- ข้อ 3** ธรรมนูญนี้ให้ใช้กับประชาชน กลุ่ม ชมรม องค์กรชุมชน หน่วยงานรัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และรวมถึงบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมภายในตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี
- ข้อ 4** นิยามศัพท์ที่ใช้ในธรรมนูญนี้

- **คณะกรรมการ** หมายถึง คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี
- **เกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย** หมายถึง การประกอบอาชีพการเกษตรที่มุ่งลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีกำจัดวัชพืชใดๆ เพิ่มการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด เป็นการทำการเกษตรที่คำนึงถึงสุขภาพและคุณภาพชีวิตของตัวเกษตรกรไปสู่ผู้บริโภค อีกทั้งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำการเกษตรที่เป็นพิษต่อดิน น้ำ อากาศ และสัตว์
- **ความมั่นคงทางอาหาร** หมายถึง คนทุกคนในตำบลคือใหญ่ ทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน สามารถเข้าถึงอาหาร (Food Access) ได้ตลอดเวลา มีอาหารที่เพียงพอ (Food Availability) มีคุณภาพและมีคุณค่าทางโภชนาการ มีการใช้ประโยชน์จากอาหาร (Food Utilization) เช่น ความรู้เรื่องการบริโภคในปริมาณที่เหมาะสมตามภาวะโภชนาการของแต่ละคน เน้นการมีสุขภาพและสุขอนามัยที่ดีรวมถึงการมีน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยต่อสุขภาพ และมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Food Stability) โดยไม่มีความเสี่ยงเรื่องการขาดแคลนอาหารจากสถานการณ์วิกฤติใดๆ ไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ หรือเกิดโรคระบาด

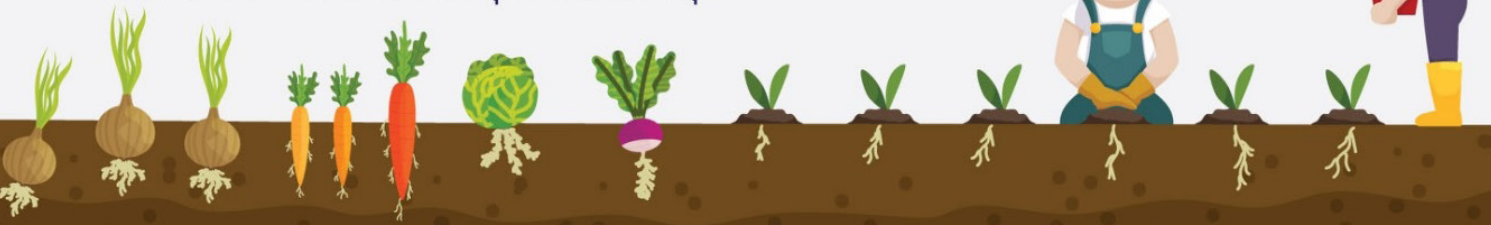
เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน ตำบลคือใหญ่ องค์กรบริหารส่วนตำบลคือใหญ่ จึงขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนตำบล และกำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมกันสร้าง ร่วมกันทำและร่วมกันประเมินผลตามแนวทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ดังนี้

หมวดที่ 1 กินอยู่อย่างปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ

- ข้อที่ 1** สนับสนุนส่งเสริมให้ทุกครัวเรือน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปลูกสวนครัวรั้วกินได้ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ
- ข้อที่ 2** แสดงเจตนารมณ์ขององค์กรบริหารส่วนตำบลใส่ใจเด็กเล็ก (อายุ 3-5ปี) ที่อยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลคือใหญ่ จัดให้มีกิจกรรมมอบตัวเป็นลูกบุญธรรม นายก อบต. กิจกรรม “ผูกแขนรับขวัญ สร้างความผูกพันเป็นลูกนายก” ในวันเด็กของทุกปี

หมวดที่ 2 สร้างสรรค์ครอบครัวอบอุ่น

- ข้อที่ 3** สนับสนุนให้ชุมชน ทุกครัวเรือน มีการดำเนินงานด้านครอบครัวอบอุ่นอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผ่านการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำอาหารหรือรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อ/วัน (family meal) ซึ่งถือเป็นการสร้างกิจกรรมคุณภาพร่วมกันในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการสร้างเกราะกำบังจากทุกสิ่งที่เป็นอบายมุข

ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอภูแก้ว จังหวัดอุดรธานี ฉบับ 1 พ.ศ. 2566

เรื่อง การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน

หมวดที่ 3 อาสาแกนนำซึ่งรุดจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ข้อที่ 4 สร้างเครือข่าย/อาสาแกนนำภาคประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ในการร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหารของตำบล เช่น พัฒนาแหล่งดิน แหล่งเพาะปลูก แหล่งน้ำ ลดการใช้สารเคมี ทำให้ลดการตกค้างในดิน น้ำ อากาศ อันจะส่งผลให้เกิดมลพิษลดลง

หมวดที่ 4 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

ข้อที่ 5 ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสานที่ปลอดภัย เป็นมิตรกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น

หมวดที่ 5 ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการความมั่นคงทางอาหารของตำบลได้รับการพัฒนา

ข้อที่ 6 สนับสนุนการพัฒนาความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความมั่นคงทางอาหารของตำบล ทั้งระดับต้นน้ำ (ผู้ปลูก) ระดับกลางน้ำ (ผู้ปรุงอาหาร) และระดับปลายน้ำ (ผู้บริโภค) อย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 6 จัดบริการที่มีมาตรฐาน เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวม

ข้อที่ 7 ทุกภาคส่วนในตำบลคือใหญ่มีหน้าที่ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ผ่านการจัดทำศูนย์/ผ้าป่าธนาคารข้าวปลอดภัย ผักปลอดสารพิษ ไข่คุณภาพ เดือนละ ๑ ครั้ง จากผู้ปกครอง/ผู้มีจิตเมตตา มอบให้กับนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ได้นำไปประกอบอาหารได้อย่างปลอดภัย

ข้อที่ 8 สนับสนุนให้หน่วยงานสาธารณสุขในตำบล มีบริการเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือด และตรวจปริมาณโซเดียมในอาหาร ปีละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความตระหนักในการลดเค็มลดเค็มอาหารที่ไม่ปลอดภัย

ข้อที่ 9 แม่ครัว/ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาหาร ให้กับนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ต้องมีผลการตรวจสุขภาพประจำปี เกี่ยวกับ เชื้อไวรัสตับอักเสบบี และเชื้อวัณโรค รวมไปถึงการสุ่มตรวจสอบการปนเปื้อนของเชื้อแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม (SI-2) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดสูงลักษณะในการผลิตและความสะอาดของอาหาร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดโรคอาหารเป็นพิษ

หมวดที่ 7 จัดหางบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความมั่นคงทางด้านอาหาร

ข้อที่ 10 ทุกภาคส่วนในตำบลคือใหญ่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารและโภชนาการทุกกลุ่มวัย อันจะเป็นการบ่งชี้การสร้างความมั่นคงทางอาหารให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน

อาศัยภารกิจ **“ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565”**

จัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ เพื่อใช้ขับเคลื่อนความมั่นคงด้านอาหารในชุมชนไปสู่การปฏิบัติ

จึงจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 เรื่องการจัดการ

ด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชนขึ้น

เนื้อหาธรรมมูญ แต่ละพื้นที่

ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ
พื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๗

คำประกาศ

ธรรมนูญนี้เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ” เป็นเป้าหมาย ทิศทาง ข้อตกลง และกติกา ร่วมกันของหน่วยงาน องค์กร เครือข่าย แกนนำ ประชาชน และผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันสร้าง เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของทุกช่วงวัย ตั้งแต่ตั้งครรภ์ คลอด หลังคลอด ทารก เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ให้มีสุขภาวะที่ดีทั้งทางกาย จิต ปัญญา และสังคม

“ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ” คือ กรอบ ทิศทาง ข้อตกลงร่วม หรือ กรอบกติการ่วมที่ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ใช้เป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพอย่างครอบคลุม ในมิติด้านสุขภาพ และระบบบริการสุขภาพ มิติด้านสังคมและสวัสดิการ มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ โดยใช้เชื่อมโยงคน เครือข่าย หมู่บ้าน หน่วยงาน องค์กร ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ทำงานร่วมกันอย่างประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ทั้งนี้ “ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ” ในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการดำเนินการตามกรอบธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๖๕ ด้านกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดีและมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน มาตรการ (๔) สร้างกลไก เครื่องมือ และพื้นที่กลาง เช่น สมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความร่วมมือกันและสร้างความเป็นเจ้าของในสังคมและสุขภาพทุกระดับอย่างกว้างขวางมากขึ้น ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการจัดการปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาพ มาตรการ (๙) สร้างการรับรู้และตระหนักรู้ในหน้าที่ของประชาชนในการดูแลสุขภาพ และพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพของตนเองและสังคมอย่างสมดุลทั้งทางกาย จิต ปัญญา และสังคม รวมถึงศักยภาพบุคลากรในการดูแลสุขภาพด้วยหลักความรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยมีระบบสุขภาพที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งทางจิตและปัญญา สร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน ให้เป็นพลังเชิงบวกในการสร้างเสริมสุขภาพ

การประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ” พื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

จึงประกาศให้ทราบและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ

๑. ธรรมนูญนี้ เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ”

๒. ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ เป็นเป้าหมาย ทิศทาง ข้อตกลง และกติกา ร่วมกันของหน่วยงาน องค์กร เครือข่าย แกนนำ ประชาชน และผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันสร้างเพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

๓. ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ ใช้เชื่อมโยงคน เครือข่าย หมู่บ้าน หน่วยงาน องค์กร ที่อยู่ในพื้นที่ตำบล ท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ทำงานร่วมกันอย่างประสิทธิภาพสูงสุด

๔. การประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ” ในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช ให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

คำนิยามศัพท์

● **ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการระบบอาหารเพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการ** หมายความว่า ความพร้อมและความสามารถของชุมชนในการเรียนรู้ และจัดการกับความหลากหลายของสถานการณ์ปัญหาด้าน ระบบอาหารและภาวะโภชนาการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยกระบวนการพัฒนางานหรือกิจกรรม การจัดการกับปัญหา ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการจัดการระบบอาหารเพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการ อันเป็น ผลกระทบจากโครงสร้างทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อมและการเมืองการ ปกครอง โดยองค์ประกอบที่สำคัญของศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น ที่พบในพื้นที่ ได้แก่ (๑) ข้อมูล (๒) เงินหรือ กองทุน (๓) ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (๔) คนที่มีความพร้อมทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความตั้งใจ ประสิทธิภาพ วิธีการทำงาน การช่วยเหลือกัน การรวมกลุ่ม เป็นต้น และเครือข่ายความสัมพันธ์

● **ชุมชนท้องถิ่น** หมายความว่า ๔ องค์กรหลักในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย (๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งผู้บริหารและระดับปฏิบัติและองค์กรท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (๒) รพ.สต./รพช. นักโภชนาการ (๓) ภาคประชาชน ได้แก่ อสม. แกนนำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และโภชนาการในชุมชน (๔) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

● **สุขภาพ** หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

● **สุขภาพะ** หมายความว่า ภาวะที่บุคคลมีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี มีความเมตตา กรุณา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะและใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมี ผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การมีสุขภาพะเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม โดยเริ่มจากตนเอง ไปสู่ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ

● **ระบบสุขภาพ** หมายความว่า ระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

- **การสร้างเสริมสุขภาพ** หมายความว่า การกระทำที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาวะ ทางกาย จิต ปัญญาและสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมบุคคลและการจัดการสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม

- **ระบบหลักประกันสุขภาพ** หมายความว่า การดำเนินการให้บุคคล มีความมั่นคงด้านสุขภาพ คือ มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และกำลังสามัคคีอย่างเพียงพอในการสร้างสรรค์ พัฒนาตนเอง ครอบครัว บุคคลในความดูแล ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ ไม่เสียชีวิต หรือเจ็บป่วยก่อนกาลอันสมควร และได้รับการบริหารสุขภาพที่ได้ มาตรฐานอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ โดยมีให้ความสามารถในการจ่ายหรือเงื่อนไขใดๆ มาเป็นอุปสรรคหรือมาทำให้บุคคลหรือครอบครัว ใดๆ ลื่นมือประดาตัวจากการบริหารสุขภาพนั้น

- **ปัจจัยสร้างเสริมสุขภาพ** หมายความว่า ปัจจัยต่างๆ ที่ดีต่อสุขภาพ เช่น น้ำดื่มสะอาด อาหารที่ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่ดี บ้าน และชุมชนที่ดี การมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง

- **ปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ** หมายความว่า ปัจจัยที่เพิ่มโอกาสของการเกิดโรคและผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ภาวะไขมัน ในเลือดสูง ภาวะน้ำตาลในเลือดสูง ภาวะโรคอ้วน การบริโภคบุหรี่ยี่ และสารเสพติด

- **ปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ** หมายความว่า ปัจจัยภายนอกที่เพิ่มโอกาสของการเกิดโรคและผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การมี มลพิษสิ่งแวดล้อมสูง ภาวะโลกร้อน

- **การป้องกันโรค** หมายความว่า การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคและการป้องกันไม่ให้ กลับเป็นซ้ำในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ การป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อน การเจ็บป่วย การป้องกันโรคในระยะที่เกิดโรคหรือเจ็บป่วยขึ้นแล้ว และการป้องกันโรคและฟื้นฟูสมรรถภาพเมื่อหายจากการเจ็บป่วยแล้ว

- **การควบคุมโรค** หมายความว่า การควบคุมโรคระบาด โรคไม่ ติดต่อ โรคติดต่อ โรคติดต่ออันตรายต่างๆ รวมทั้งโรคที่เกิดจากการ ปนเปื้อนของสารต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมและอาหาร และโรคอื่นๆ ที่สามารถลดความสูญเสียสุขภาพ ชีวิต และทรัพยากรได้หากมีการตรวจพบเร็ว

- **กิจกรรมทางกาย** หมายความว่า การเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยกล้ามเนื้อและกระดูกที่ทำให้เกิดการเผาผลาญพลังงาน

- **กองทุน** หมายความว่า กองทุนที่จัดตั้งเพื่อการดูแลเสริมสร้าง สุขภาวะ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการรักษา พยาบาลระดับปฐมภูมิที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตของ พระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ คณะสงฆ์ ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งได้จาก เงินสมทบจากสมาชิก เงินอุดหนุนจากรัฐ เงินบริจาค และเงินดอกผล อันเกิดจากกองทุน

- **ธรรมนูญสุขภาพ** หมายความว่า ธรรมนูญสุขภาพรองรับประชาชนทุกกลุ่มวัย ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- **กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ** หมายความว่า กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มมารดาหลังคลอด และกลุ่มเด็กแรกเกิด - ๕ ปี
- **สังคมสูงวัย** หมายความว่า สังคมที่มีจำนวนผู้สูงอายุ (ประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) เกินกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรในตำบล
- **รองรับสังคมสูงวัย** หมายความว่า การดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสังคมที่เป็นสังคมสูงวัย ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกกลุ่มวัย เพื่อให้ประชาชนเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบคลุมทุกมิติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลและสถานการณ์สำคัญ

สถานการณ์สำคัญด้านโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์และเด็กแรกเกิด - ๕ ปีในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเด็นปัญหา	สถานการณ์ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบ
ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์	หญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ ๕๐ มีความรู้ ความเข้าใจด้านอาหารและโภชนาการในระดับปานกลาง ซึ่งเพียงพอแต่ยังไม่ครอบคลุมรอบด้านสำหรับการปฏิบัติตนในขณะตั้งครรภ์	การไม่ได้ไปฝากครรภ์ หรือฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ WHO	ทำให้ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการเลือกรับประทานอาหารในแต่ละระยะของการตั้งครรภ์ ส่งผลให้มีภาวะโลหิตจาง และทารกน้ำหนักตัวน้อย
ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์	หญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ ๕๓.๘๕ มีความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการในระดับที่มีปัญหา และระดับไม่เพียงพอ	<ul style="list-style-type: none"> - การไม่ได้ไปฝากครรภ์ หรือฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ WHO - ระดับการศึกษาน้อยและไม่มีการทำงาน รายได้ไม่เพียงพอ และมีหนี้สิน - เจตคติในการเลือกรับประทานอาหาร - การนำความรู้ด้านอาหารและโภชนาการไปใช้ในการปฏิบัติตนในระหว่างตั้งครรภ์ไม่เพียงพอ - การเข้าถึงข้อมูลด้านอาหารและโภชนาการ 	ทำให้พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านอาหารและโภชนาการในขณะตั้งครรภ์แต่ละระยะไม่เหมาะสมส่งผลให้มีภาวะโลหิตจาง และทารกน้ำหนักตัวน้อย
พฤติกรรมด้านอาหารและโภชนาการ	หญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ ๘๐.๘๐ มีพฤติกรรม ด้านอาหารและโภชนาการที่ถูกต้องในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญต่อการเลือกบริโภคอาหารที่	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ ความรอบรู้ และเจตคติในด้านอาหารและโภชนาการยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้ พฤติกรรมการเลือก 	ทำให้พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านอาหารและโภชนาการในขณะตั้งครรภ์แต่ละระยะไม่เหมาะสมส่งผลให้มี

ประเด็นปัญหา	สถานการณ์ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบ
	เกิดผลดีต่อสุขภาพของตนเอง โดยไม่ได้คำนึงถึงสุขภาพของทารกในครรภ์	รับประทานอาหารไม่เหมาะสมต่อสุขภาพของทารกในครรภ์ - ระดับการศึกษาน้อยและไม่มียานทำ รายได้ไม่เพียงพอ และมีหนี้สิน	ภาวะโลหิตจาง และทารกน้ำหนักตัวน้อย
การฝากครรภ์	การฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ ๑๒ สัปดาห์ ร้อยละ ๗๘.๔๐ ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม ร้อยละ ๗.๗๖	ฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ WHO	ทำให้การติดตาม ดูแลหญิงตั้งครรภ์ในแต่ละระยะ ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ส่งผลต่อสุขภาพของมารดาและทารก
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์	การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์ ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช นมแม่อย่างเดียว ๖ เดือน ร้อยละ ๓๐.๘๘	- ไม่เห็นความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ - แม่ต้องทำงานนอกบ้าน ไม่มีการวางแผนการให้นมแม่อย่างต่อเนื่อง	ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและ พัฒนาการของทารก
หญิงตั้งครรภ์มีภาวะซีด	หญิงตั้งครรภ์มีภาวะซีด ร้อยละ ๑๖.๕ (ข้อมูลจาก HDC)	- ไม่ได้รับประทานยาบำรุง เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการทานยาบำรุง - ไม่ได้รับประทานอาหารที่เหมาะสมในขณะตั้งครรภ์ ได้แก่ อาหารที่มีโปรตีน ธาตุเหล็ก โพลีค และแคลเซียม	ส่งผลให้เกิดภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ และมีผลต่อภาวะสุขภาพของทารกในครรภ์
ภาวะโภชนาการในเด็กแรกเกิด - ๒ ปี ไม่เหมาะสม	เด็กแรกเกิด - ๒ ปี สูงดีสมส่วน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๓๔ เด็กมีภาวะเตี้ย ร้อยละ ๑๒.๒๖ เด็ก	- เด็กมีภาวะโภชนาการไม่เหมาะสม อ้วน เตี้ย และผอม เนื่องจากการรับประทานอาหารที่ไม่เหมาะสมตามวัย	ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัย

ประเด็นปัญหา	สถานการณ์ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบ
	มีภาวะผอม ร้อยละ ๔.๘๒ เริ่ม อ้วน และอ้วน ร้อยละ ๙.๖๓	- ผู้ปกครองขาดความ ตระหนัก ในการจัดอาหาร ตามวัยอย่างเหมาะสมให้กับ เด็ก	
ภาวะโภชนาการ ในเด็ก ๓ - ๕ ปี ไม่เหมาะสม	เด็ก ๓ - ๕ ปี สูงดีสมส่วนคิด เป็นร้อยละ ๕๘.๘๘ เด็กมีภาวะ เตี้ย ร้อยละ ๙.๕๕ เด็กมีภาวะ ผอม ร้อยละ ๔.๕๖ เริ่มอ้วน และอ้วน ร้อยละ ๘.๔๐	- เด็กมีภาวะโภชนาการ ไม่ เหมาะสม อ้วน เตี้ย และผอม เนื่องจากการรับประทาน อาหารที่มีสัดส่วนไม่เหมาะสม ตามวัย - ผู้ปกครองขาดความ ตระหนัก ในการจัดอาหาร ตามวัยอย่างเหมาะสมให้กับ เด็ก - โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็ก ควรคำนึงถึงการจัดอาหาร กลางวันสำหรับเด็ก ที่มี คุณภาพและเหมาะสมตามวัย	ส่งผลพัฒนาการของ เด็กไม่เป็นไปตามวัย
ความรู้และ พฤติกรรมด้าน อาหารและ โภชนาการของ ผู้ปกครอง	ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๔.๓๐ มีความรู้ด้านอาหาร และโภชนาการของเด็กระดับ มาก พฤติกรรมด้านอาหารและ โภชนาการ ส่วนใหญ่ระดับปาน กลาง ร้อยละ ๔๓.๕๐	ผู้ปกครองมีความรู้ในระดับ มาก แต่ไม่สามารถนำไป ปฏิบัติอย่างเหมาะสมในการ เลือกและจัดหาอาหารที่ เหมาะสมตามวัยสำหรับเด็ก แรกเกิด - ๕ ปี	ส่งผลต่อพัฒนาการ ของเด็กไม่เป็นไปตาม วัย

๒) พื้นที่สาธารณะไม่ได้ออกแบบไว้เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เช่น แสงสว่างไม่เพียงพอ ไม่มีทางลาด ราวบันได

๓) ระบบขนส่งคมนาคมไม่ถูกออกแบบให้กับผู้สูงอายุ ไม่เคารพกฎกติกาของสังคม (เช่น ป้ายห้ามต่างๆ ของผู้สูงอายุ คนพิการ) จุดห้ามจอดรถ

๔) อุปกรณ์การออกกำลังกายหรืออุปกรณ์ต่างๆ ไม่เพียงพอ และไม่เอื้อต่อผู้สูงอายุในชุมชน

ส่วนที่ ๒

ปรัชญาและแนวคิดธรรมนูญ

“ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ” คือ กรอบ ทิศทาง ข้อตกลงร่วม กติการ่วมที่ชุมชน สังคม และหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ใช้เป็นกรอบแนวทางในการดูแลสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัยให้มีสุขภาพดี เป้าหมายหลักของธรรมนูญสุขภาพ ฉบับนี้ คือ

๑. การพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของหญิงตั้งครรภ์ และเด็กแรกเกิด - ๕ ปี เกิดความตระหนักถึงการดูแลสุขภาพและสนับสนุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคอาหารมีความปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ เพื่อการมีสุขภาพะที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาและความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารของชุมชน

๒. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ประชาชนสามารถนำพาตนเองได้ เป็นการส่งเสริมสุขภาพให้ได้รับความรู้ในดูแลสุขภาพของตนเอง รวมถึงได้รับการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งแต่ก่อน ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดี มีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี พร้อมทั้งมีบุตรที่สมบูรณ์แข็งแรงและได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ส่วนที่ ๓

มาตรการสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและร่วมมือกันขององค์กร หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายภาคประชาชน ชุมชน เพื่อดำเนินการของธรรมนูญสุขภาพ ตำบลท่าเรือ การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุเป้าหมาย โดยมี ๕ ประเด็นมาตรการสำคัญ (ข้อตกลงร่วม) จำนวน ๒๕ มาตรการ ดังนี้

๑. ประเด็น: ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์

เป้าหมาย

หญิงตั้งครรภ์มีความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ และหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัย ปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

มาตรการ

มาตรการที่ ๑ พัฒนานองค์ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการที่สอดคล้องกับบริบท ภูมิปัญญาชุมชน

มาตรการที่ ๒ พัฒนาคู่่มือการดูแลสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และพฤติกรรมดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของหญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดี มีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ

มาตรการที่ ๓ อบรม ทำความเข้าใจในด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญา พฤติกรรม ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพที่จำเป็น และสร้างจิตสำนึกของแม่ในการสั่งสอนบุตรและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านอาหาร และโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ

มาตรการที่ ๔ ยกย่อง เชิดชูแม่ต้นแบบที่มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง

มาตรการที่ ๕ สร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารในชุมชนในการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของหญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ

ผู้รับผิดชอบ : กระทรวงสาธารณสุข สสจ. สสอ. รพสต. ประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บ้าน วัด โรงเรียน อสม. ศพด. อบต. นักโภชนาการ โรงพยาบาลชุมชน

๒. ประเด็น : ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการของ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน

เป้าหมาย

ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชนมีความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการและการดูแลสุขภาพหญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดี มีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เด็กแรกเกิดจนกระทั่งในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

มาตรการ

มาตรการที่ ๖ สนับสนุนกระบวนการทำความเข้าใจในด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญา พฤติกรรม ด้านอาหารและโภชนาการ การดูแลสุขภาพที่จำเป็น และสร้างจิตสำนึกของผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และคนในชุมชน ในการสั่งสอนเด็กและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ

มาตรการที่ ๗ ส่งเสริมอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ชี้แนะแนวทางต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

มาตรการที่ ๘ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญา พฤติกรรม ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพที่จำเป็น

มาตรการที่ ๙ สนับสนุนการพัฒนาและสร้างครอบครัวต้นแบบการดูแลสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการของแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน

มาตรการที่ ๑๐ สร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ ในชุมชนในกลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน

ผู้รับผิดชอบ : กระทรวงสาธารณสุข สสจ. สสอ. รพสต. ประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บ้าน วัด โรงเรียน อสม. ศพด. อบต.

๓. ประเด็น : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

เป้าหมาย

เพื่อให้คนในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภค มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ รวมถึงพันธุ์พืช ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อการดูแลสุขภาพ เพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาและความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารของชุมชน

มาตรการ

มาตรการที่ ๑๑ สนับสนุนการพัฒนาาระบบอาหารและโภชนาการที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ ได้แก่ พื้นฟูภูมิปัญญาพื้นบ้านพันธุกรรมพืชพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อสุขภาพ เกษตรเพื่อสุขภาพที่ปลอดภัย สารเคมี และมีการเฝ้าระวังสารเคมีอันตรายและตลาดอาหารเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการจัดทำเมนูสุขภาพที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาพันธุกรรมพืชชุมชน (แผนชุมชน)

มาตรการที่ ๑๒ ส่งเสริมการผลิต ขยายผลพื้นที่เกษตรและอาหารเพื่อสุขภาพ ที่คุณค่าทางอาหาร ในชุมชน

มาตรการที่ ๑๓ ค้นหาและสร้างคนต้นแบบ พื้นที่ต้นแบบ ปลูกพืชไว้กินเองในครัวเรือน และขยายผลคนต้นแบบพื้นที่ต้นแบบ

มาตรการที่ ๑๔ อบรมการคัด ขยายพันธุ์พันธุ์พืชพื้นบ้าน สนับสนุนการสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

มาตรการที่ ๑๕ การจัดทำเมนูสุขภาพที่ถูกหลักโภชนาการแก่คนทุกกลุ่มวัยโดยวัดจุดดิบในชุมชน

มาตรการที่ ๑๖ การสร้างผู้ประกอบการและพัฒนาตลาดชุมชนท้องถิ่น ตลาดทั่วไป ตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการค้าให้ คนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการได้มีโอกาสเข้าถึง อาหารที่มีประโยชน์ มีคุณค่าทางโภชนาการ ปลอดภัยพิช หรือเกษตรอินทรีย์อย่างสะดวก

ผู้รับผิดชอบ : ศพด. โรงเรียน รพสต. อสม. อบต. สสจ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล พาณิชยจังหวัด

๔. ประเด็น : อาหารปลอดภัย

เป้าหมาย

เพื่อให้คนในพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการได้รับประทานอาหารที่สะอาดปลอดภัย มีการควบคุมตั้งแต่การผลิตระดับแปลงเกษตร การแปรรูป การจำหน่ายจนถึงผู้บริโภค

มาตรการ

มาตรการที่ ๑๗ เฝ้าระวังความปลอดภัยจากสารปนเปื้อนอาหาร ๖ ชนิด ทั้งสารเร่งเนื้อแดง สารบอแรกซ์ สารฟอกขาว ยาฆ่าแมลง ฟอรัมาลิน และสารกันรา ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดผู้ป่วยมะเร็งสูงขึ้น

มาตรการที่ ๑๘ กำหนด และควบคุมให้อาหารและสินค้าเกษตรที่นำมาเป็นอาหารบริโภคต้องมีความปลอดภัยไว้สิ่งปนเปื้อนต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารและตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ

- จุลินทรีย์ก่อโรคหรือสิ่งนี้อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

- มีสารหรือวัตถุเคมีเจือปนอยู่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในปริมาณที่อาจเป็นเหตุให้เกิดอันตราย หรือสะสมในร่างกายที่ก่อให้เกิดโรคหรือผลกระทบต่อสุขภาพ
- อาหารที่ได้ผลิต ประง ปรอบ รรจ ขนส่งหรือมีการเก็บรักษาไว้โดยไม่ถูกสุขลักษณะ
- อาหารที่ผลิตจากสัตว์หรือผลผลิตจากสัตว์ต้องไม่เป็นโรคอันอาจติดต่อถึงคนได้
- อาหารที่ผลิตประง ปรอบจากสัตว์และพืชหรือผลผลิตจากสัตว์และพืชไม่มีสารเคมีหรือยาปฏิชีวนะตกค้างในปริมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาหารที่มีภาชนะบรรจุประกอบด้วยวัตถุที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ผู้รับผิดชอบ : กระทรวงสาธารณสุข อบต. สสจ. เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล สสอ. รพสต. อสม. องค์กรในชุมชน ประชาชน

๕. ประเด็น : สุขภาพและบริการสุขภาพ

เป้าหมาย

เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพแก่กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชนที่เหมาะสม และทุกคนในชุมชนพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ ระบบป้องกัน ควบคุมโรค ที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเท่าเทียม ทัวถึง และมีศักดิ์ศรี

มาตรการ

มาตรการที่ ๑๙ พัฒนาระบบฐานข้อมูลการดูแลหญิงมีครรภ์ เด็กปฐมวัย

มาตรการที่ ๒๐ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบการสร้างเสริมสุขภาพ ด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายในชุมชน (การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพชุมชนระดับ อบต. แผนสุขภาพ กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น แผนกองทุนแผนพัฒนาท้องถิ่น)

มาตรการที่ ๒๑ จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชนที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีของคนในชุมชน

มาตรการที่ ๒๒ สร้างระบบดูแลสุขภาพชุมชน เช่น การบริการตรวจสุขภาพ การดูแล กลุ่มเปราะบางที่เจ็บป่วยไปสถานบริการสุขภาพตามนัด และระบบการส่งต่อ เพื่อให้ทันต่อการรักษา เป็นต้น

มาตรการที่ ๒๓ พัฒนาศูนย์ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือและดูแล กลุ่มเปราะบางในคราวเผชิญปัญหาวิกฤติ

มาตรการที่ ๒๔ สนับสนุนกองทุนสวัสดิการดูแลกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในพื้นที่

มาตรการที่ ๒๕ พัฒนาช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการดูแลสุขภาพ
กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการและกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

ผู้รับผิดชอบ : อบจ. อบต. คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น สสจ. สสอ. โรงพยาบาลชุมชน รพ
สต. อสม. องค์กรในชุมชน ประชาชน

ส่วนที่ ๔

การขับเคลื่อนธรรมนูญสู่การปฏิบัติ และการทบทวนธรรมนูญ

เพื่อให้การดำเนินการตามธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย (ทิศทาง) และมาตรการสำคัญ (ข้อตกลงร่วม) จึงกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนธรรมนูญสู่การปฏิบัติและการทบทวนธรรมนูญ ไว้ดังนี้

๑. ชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะหรือทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยหัวใจสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการออกแบบ พัฒนา ขับเคลื่อน และทบทวนธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๒. ชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมกันใช้ธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. ผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านจัดทำโครงการ และ/หรือ ดำเนินกิจกรรมในชุมชนตามมาตรการสำคัญ

๔. จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนธรรมนูญฯ โดยมีทุกภาคส่วนเข้าร่วม เพื่อขับเคลื่อนงานให้เป็นไปตามธรรมนูญฯ อันจะนำมาซึ่งการสร้างระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๕. หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ภายนอกพื้นที่ หากมีการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กิจกรรมนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับธรรมนูญฯ ฉบับนี้

๖. จัดให้มีการติดตามการจัดทำและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างน้อยทุก ๑ ปี

ส่วนที่ ๕

แนวทางการวัดผลสำเร็จ

เพื่อให้มีการติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินการตามธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ พื้นที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงกำหนดแนวทางการวัดผลสำเร็จ ดังนี้

๑. มีเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน องค์กรชุมชน ร่วมดำเนินการในระดับพื้นที่
๒. มีองค์ความรู้ คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนตามธรรมนูญสุขภาพตำบลท่าเรือ

จึงประกาศให้ทราบและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

**ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับ
เด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์
ตำบลบ่อทราย เทศบาลนครสงขลา**

สำหรับพื้นที่ ๑๑ ชุมชน
ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสุขสระเกษ
ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๗

คำประกาศ

ธรรมนูญนี้เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อปาง เทศบาลนครสงขลา” สำหรับพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสุขสระเกษ ตำบลบ่อปาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

“ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อปาง เทศบาลนครสงขลา” สำหรับพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ คือ กรอบ ทิศทาง หรือข้อตกลงร่วม หรือกรอบกติการ่วมที่ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของหญิงตั้งแต่อ่อนตั้งครรภ์ ระหว่างหญิงตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดี มีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัยปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ทั้งนี้ “ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อปาง เทศบาลนครสงขลา” สำหรับพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ เป็นการดำเนินการตามกรอบธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕

ด้านกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดีและมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน มาตราการ (๔) สร้างกลไก เครื่องมือ และพื้นที่กลาง เช่น สมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพ ในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความร่วมมือกันและสร้างความเป็นเจ้าของในสังคมและสุขภาพทุกระดับอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการจัดการปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาพ มาตราการ (๙) สร้างการรับรู้และตระหนักรู้ในหน้าที่ของประชาชนในการดูแลสุขภาพและพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพของตนเองและสังคมอย่างสมดุลทั้งทางกาย จิต ปัญญาและสังคม รวมถึงศักยภาพบุคลากรในการดูแลสุขภาพด้วยหลักความรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยมีระบบสุขภาพที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งทางจิตและปัญญา สร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน ให้เป็นพลังเชิงบวกในการสร้างเสริมสุขภาพ

การประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อปาง เทศบาลนคร สงขลา” พื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

จึงประกาศให้ทราบและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

คำนิยามศัพท์

๑. ธรรมนูญนี้ เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อทราย เทศบาลนครสงขลา” พื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ

๒. ใช้เป็นเป้าหมาย ทิศทาง ข้อตกลง และกติกา ร่วมกันของหน่วยงาน องค์กร เครือข่าย แกนนำ ประชาชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ ที่จะมาร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อนำไปสู่การที่เด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่สระเกษ มีภาวะอาหารและโภชนาการที่ดี เด็กสูงตีสมีส่วน มีความรอบรู้ด้านโภชนาการและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ

๓. ใช้เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงคน เครือข่ายหมู่บ้าน หน่วยงานองค์กรที่อยู่ในพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ให้เข้ามาทำงานร่วมกัน และให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ซ้ำซ้อน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๔. การประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อทราย เทศบาลนครสงขลา” สำหรับพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๗

๕. สุขภาพ หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

๖. สุขภาวะ หมายความว่า ภาวะที่บุคคลมีร่างกายแข็งแรง มีอายุ ยืนยาว มีจิตใจที่ดี มีความเมตตา กรุณา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะและใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผลอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การมีสุขภาวะเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม โดยเริ่มจากตนเอง ไปสู่ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ

๗. ปัจจัยสร้างเสริมสุขภาพ หมายความว่า ปัจจัยต่างๆ ที่ดีต่อสุขภาพ เช่น น้ำดื่มสะอาด อาหารที่ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่ดี บ้าน และชุมชนที่ดี การมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง

๘. ปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ (Health risk factors) หมายความว่า ปัจจัยที่เพิ่มโอกาสของการเกิดโรคและผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ภาวะไขมัน ในเลือดสูง ภาวะน้ำตาลในเลือดสูง ภาวะโรคอ้วน การบริโภคบุหรี่ยาสูบ และสารเสพติด

๙. การป้องกันโรค หมายความว่า การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่ง บางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคและการป้องกันไม่ให้ กลับเป็นซ้ำในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ การป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย การป้องกันโรคในระหว่างที่เกิดโรคหรือเจ็บป่วยขึ้นแล้ว และการป้องกันโรคและฟื้นฟูสมรรถภาพเมื่อหายจากการเจ็บป่วยแล้ว

๑๐. กิจกรรมทางกาย หมายถึง การเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยกล้ามเนื้อและกระดูกที่ทำให้เกิดการเผาผลาญพลังงาน

๑๑. กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ หมายความว่า หญิงตั้งแต่ตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เด็กแรกเกิดจนกระทั่งในช่วงปฐมวัย ๐ - ๕ ปี

๑๒. ภาวะอาหารและโภชนาการที่ดี หมายถึง เด็กเล็กอายุแรกเกิด - ๕ ปีและหญิงตั้งครรภ์ ได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย และมีสารอาหารครบถ้วนจากทุกหมู่มีสัดส่วนตามที่ร่างกายต้องการตามวัย มีการเจริญเติบโตสมวัย เด็กสูงดีสมส่วน พัฒนาการตามวัย หญิงตั้งครรภ์มีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ และไม่มีภาวะซีด

๑๔. ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ หมายถึง ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กแรกเกิด - ๕ ปี และหญิงตั้งครรภ์ มีทักษะ ความสามารถ ด้านการคิดวิเคราะห์ด้วยปัญญา และทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการเข้าถึงทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพและบริการทางสุขภาพที่ได้รับจากบุคลากรสาธารณสุขบุคคลในสังคม สื่อต่าง ๆ และที่ได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้เกิดการจูงใจในตนเองให้มีการตัดสินใจเลือกวิถีทางในการดูแลเด็กเล็กในปกครอง หญิงตั้งครรภ์ดูแลสุขภาพตนเองและบุตรในครรภ์ อย่างเหมาะสม และสามารถจัดการสุขภาพของเด็กเล็กและตนเองขณะตั้งครรภ์ เพื่อป้องกันและคงรักษาสุขภาพที่ดีไว้เสมอ

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลและสถานการณ์สำคัญ

ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ตำบลบ่อทราย มีขนาดพื้นที่ ๙.๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕.๗๙๓ ไร่ เป็นชุมชนเมืองที่ศูนย์กลางเป็นที่ตั้งหน่วยราชการที่สำคัญระดับจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นราบชายฝั่ง ลักษณะเป็นแหลมแคบยาวในแนวทิศใต้สู่ทิศเหนือลงสู่ทะเล โดยตั้งอยู่ระหว่างอ่าวไทยกับทะเลสาบสงขลา เมืองบ่อทราย จังหวัดสงขลา มีเทศบาลนครสงขลาเป็นท้องถิ่นหลัก มีลักษณะชุมชนเป็นชุมชนแออัดที่เป็นชุมชนใหม่เข้ามาซ้อนทับชุมชนเดิม มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น ๕๕ ชุมชน ซึ่งมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของชุมชนทั้งหมดมีข้อมูลระบุว่าที่อยู่อาศัยปลูกอยู่ในที่ดินของรัฐ ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับด้านประชากรของตำบลบ่อทรายนั้น สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา ได้ระบุข้อมูลประชากรจากการทะเบียน ปี ๒๕๖๖ ว่า ตำบลบ่อทราย มีจำนวนประชากร ๕๖,๖๓๓ คน โดยแยกออกเป็นเพศชาย ๒๗,๓๙๐ คน และเพศหญิง ๒๙,๒๔๓ คน และในพื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ ตำบลบ่อทราย อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา มีจำนวนประชากร ๕,๐๒๓ คน

สถานการณ์สำคัญด้านสุขภาพและปัจจัยส่งผลด้านโภชนาการของแม่และเด็ก

จากการสำรวจข้อมูลภาวะโภชนาการของเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ภายใต้โครงการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการระบบอาหารเพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในชุมชนไทย” และข้อมูลเชิงคุณภาพจากที่ประชุมของภาคีเครือข่าย และภาคประชาชน โดยรวมพบว่า เด็กเล็กในชุมชนเริ่มมีน้อยลง เฉลี่ยพบครอบครัวละ ๑ - ๒ คน พ่อแม่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย เด็กเล็กมากกว่าร้อยละ ๑๐ มีภาวะเตี้ยและอ้วน ในกลุ่มเด็กเตี้ยมีปัญหาจากการเข้าไม่ถึงอาหารหรือขาดสารอาหารเรื้อรัง ซึ่งเกิดจากเด็กในครอบครัวที่ฐานะยากจน ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแล บางส่วนอยู่ในการดูแลของปู่ย่าตายาย เด็กไม่ได้รับประทานอาหารเช้า เด็กไม่กินผัก ชอบกินขนมกรุบกรอบ น้ำอัดลม ในกลุ่มเด็กอ้วนจะเป็นกลุ่มชนชั้นกลาง มีภาวะโภชนาการไม่เหมาะสม โรงเรียนพยายามแก้ปัญหาอาหารเข้าด้วยการรับบริจาคจัดอาหารข้าวต้มยามเช้า มีผู้บริจาคเพื่อให้เด็กได้มีอาหารต่อเนื่อง แต่ก็ประสบปัญหาการคัดกรองวัตถุดิบที่ปนเปื้อน โรงเรียนมีกิจกรรมปลูกผัก ให้เด็กนำไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ แต่เด็กในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่กินผัก ผลไม้ และขาดวิตามินดี เนื่องจากทำกิจกรรมกลางแจ้งน้อย

สำหรับหญิงตั้งครรภ์พบว่า ส่วนใหญ่อายุ ๒๑ - ๓๐ ปี ขาดทักษะ รวมถึงความรู้ด้านโภชนาการ แม้จะมีสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กหรือสมุดสีชมพู แต่ก็ไม่ได้ใช้หรือเรียนรู้ หญิงตั้งครรภ์ในชุมชนแออัด บางคนใช้ยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาหลักคุกคามชุมชน มีการตั้งครรภ์ไม่พร้อม เด็กไม่ได้กินนมแม่ แม่มีความเชื่อผิดว่าเด็กอ้วนเป็น

เด็กสมบูรณ์ การกินน้ำผลไม้กล่องแทนกินผลไม้สด การกินยาวิตามินทดแทนผักและผลไม้ ไม่สามารถให้ลูกกินนมวันละ ๒ แก้ว หรืออาหารว่าง ๒ มื้อต่อวัน และพบว่าอาหารว่างของเด็กส่วนใหญ่เป็นขนมกรุบกรอบ

นอกจากนี้พบว่า ในชุมชนยังมีที่ว่างสำหรับการทำเกษตรน้อย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในที่ดินของราชพัสดุหรือหน่วยงาน วัตถุประสงค์อาหารส่วนใหญ่มาจากต่างถิ่น มีการปนเปื้อน ไม่สามารถทำการผลิตอาหารด้วยตนเอง ร้านค้าตลาด แม่ค้าพ่อค้าปรุงอาหารรสจัดไม่เอื้อต่อสุขภาพ ในส่วนนโยบายแจกนม-ไข่ ที่เทศบาลใช้แก้ปัญหาภาวะโภชนาการ ยังพบหญิงตั้งครรภ์บางคนเข้าไม่ถึงบริการ อาจเพราะปกปิดข้อมูลการตั้งครรภ์หรืออยู่บ้านเช่า เป็นคนต่างถิ่น เข้าไม่ถึงข้อมูล และหญิงตั้งครรภ์บางคนน่านมหรือไข่ไปแลกเปลี่ยนข้าวสารหรืออาหารอย่างอื่น

เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดำเนินการตามนโยบายกองสาธารณสุข ดูแล อสม.ใน ๑๑ ชุมชน จำนวน ๘๕ คน โดยพยายามเข้าถึงกลุ่มเสี่ยงเพื่อแจกนม - ไข่ กับหญิงตั้งครรภ์จนถึงหลังคลอด ๖ เดือนให้ได้มากที่สุด กองสวัสดิการสังคม เปิดรับคำร้องให้ความช่วยเหลือสมาชิกชุมชนที่ยากลำบาก ๓,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปีๆ ละไม่เกิน ๓ ครั้ง โดยมีคณะกรรมการร่วมกลั่นกรอง สำนักการศึกษา ดูแลโภชนาเด็กเล็กโดยมีคณะทำงานลงตรวจอาหารกลางวันให้ได้ตามมาตรฐานThai School Lunch ในสถานศึกษาภายใต้การดูแลไม่ต่ำกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ๒ แห่ง โรงเรียนประถม ๔ แห่ง โรงเรียนมัธยม ๔ แห่ง ยังพบปัญหาอาหารเหลือ เด็กไม่กินผัก โรงเรียนเพิ่มโครงการอิมท้องสบายดีเพื่อแก้ปัญหาเด็กไม่ทานอาหารเข้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประชุมผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด พร้อมประเมินภาวะโภชนาการ คั้นข้อมูลด้านโภชนาการให้ผู้ปกครองทราบผ่านกลุ่มไลน์โรงเรียนเทศบาล ๒ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน ทั้งอาหาร การออกกำลังกาย มีการประชุมผู้ปกครอง มีการเพิ่มหน่วยการเรียนรู้การงาน/เกษตร โรงเรียนชัยมงคลวิทย์พยายามหาผู้ใหญ่ใจดีมาสนับสนุนด้านอาหารและโภชนาการ และรับอุปการะเด็กยากจน

ส่วนที่ ๒

ปรัชญาและแนวคิดธรรมนูญ

ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อทราย เทศบาลนครสงขลา เป็นข้อตกลงหรือกติกาชุมชน ที่เกิดจากระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐร่วมกันที่จะกำหนดความต้องการและแนวทางเพื่อช่วยกันสร้าง ภาวะอาหารและโภชนาการที่ดี เด็กสูงดีสมส่วน มีความรอบรู้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะของหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่ชุมชนสุขภาวะ

ธรรมนูญสุขภาพนี้จะใช้เป็นกรอบอ้างอิงของชุมชน หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มองค์กรภาคประชาชน ใช้ในการเป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อสร้างการมีภาวะอาหารและโภชนาการที่ดี เด็กสูงดีสมส่วน มีความรอบรู้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะของชุมชน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาต่อไป

วิสัยทัศน์

เด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ของพื้นที่สระเกษ มีภาวะอาหารและโภชนาการที่ดี เด็กสูงดีสมส่วน มีความรอบรู้
ด้านโภชนาการและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ

พื้นที่เป้าหมาย

๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กอายุแรกเกิด - ๕ ปี และหญิงตั้งครรภ์

ส่วนที่ ๓

มาตรการสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและร่วมมือกันขององค์กร หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายภาคประชาชน ชุมชน เพื่อดำเนินการ “ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลอย่าง เทศบาล นครสงขลา” พื้นที่ ๑๑ ชุมชน ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ บรรลุเป้าหมาย โดยมี ๕ หมวดหมู่ และข้อตกลงร่วมกัน จำนวน ๒๙ ข้อ ดังนี้

หมวด ๑ การสร้างค่านิยมร่วมในการบริโภค

- ข้อที่ ๑ ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กทารกแรกเกิดถึง ๑ ปี กินนมแม่มากกว่านมผงสำเร็จรูป
- ข้อที่ ๒ ผู้ปกครอง/ผู้ดูแล/โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องส่งเสริมให้เด็กเล็กอายุ ๓ - ๕ ปี กินผัก ผลไม้อย่างน้อยวันละ ๑ ทัพพี และดื่มนมรสจืดอย่างน้อยวันละ ๒ แก้ว/กล่อง
- ข้อที่ ๓ ผู้ปกครอง/ผู้ดูแล/โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ร้านค้า ไม่ควรส่งเสริมให้เด็กเล็ก ๓ - ๕ ปี ดื่มน้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำผลไม้กล่อง ลดการกินขนมถุง ขนมซอง ที่ไม่มีประโยชน์
- ข้อที่ ๔ สมาชิกในชุมชนร่วมกันปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อการบริโภค ด้วยรูปแบบการผลิตที่เหมาะสมกับชุมชน
- ข้อที่ ๕ ครอบครัว/โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สมาชิกในชุมชน/ร้านค้า ร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกิน ลดหวาน มัน เค็ม เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับเด็กเล็ก ๓ - ๕ ปี
- ข้อที่ ๖ ผู้ปกครอง/ผู้ดูแล/เทศบาลนครสงขลา/โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องดูแลให้เด็กในชุมชนทุกคนได้กินอาหารมื้อเช้า และได้รับสารอาหารที่เหมาะสมทุกมื้อ
- ข้อที่ ๗ ครอบครัวร่วมกันสร้างเมนูอาหารสุขภาพประจำครัวเรือนอย่างน้อยครัวเรือนละ ๑ เมนู
- ข้อที่ ๘ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา เทศบาลนครสงขลา โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกันสร้างนวัตกรรมด้านอาหารและโภชนาการ เช่น อาหารที่ช่วยให้เด็กกินผักได้ง่าย
- ข้อที่ ๙ ครอบครัว/ชุมชน/เทศบาลนครสงขลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์ทุกคน ต้องได้รับโภชนาการที่เหมาะสม
- ข้อที่ ๑๐ สมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย ๓ มื้อต่อสัปดาห์

หมวด ๒ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

- ข้อที่ ๑๑ เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการลงสู่ตรวจหาสารตกค้างปนเปื้อนอาหารในตลาดสดหรือตลาดนัดอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง และมีการรายงานผลการตรวจให้ชุมชนรับรู้ พร้อมมีมาตรการควบคุม เข้มงวดผู้ประกอบการ

- ข้อที่ ๑๒ เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาร้านค้าชุมชนเป็นต้นแบบทางสุขภาพในการจำหน่ายวัตถุดิบ อาหารปลอดภัย ลดหวาน มัน เค็ม หรือไม่จำหน่ายขนมหรือสินค้าที่ไม่ดีต่อสุขภาพ
- ข้อที่ ๑๓ เทศบาลนครสงขลาและคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง ลงเยี่ยมเสริมพลังสถานศึกษาอย่างน้อย ๓ เดือน/ครั้ง เพื่อร่วมวางแผนและหาแนวทางในการส่งเสริมอาหารและโภชนาการสมัย
- ข้อที่ ๑๔ เทศบาลนครสงขลา ร่วมกับชุมชนสำรวจพื้นที่ว่าง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นที่การผลิตอาหารปลอดภัยทั้งในชุมชนและสถานศึกษาที่รับผิดชอบ
- ข้อที่ ๑๕ เทศบาลนครสงขลา ร่วมกับคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการนำวัตถุดิบ อาหารปลอดภัยมาปรุงอาหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน

หมวด ๓ การสร้างความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ

- ข้อที่ ๑๖ เทศบาลนครสงขลา นครสงขลา ประธานชุมชน อสม. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา และมูลนิธิชุมชนสงขลา ร่วมกันสำรวจข้อมูล จัดทำแผนที่เดินดิน วิเคราะห์องค์การชุมชน ค้นหากลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเป้าหมายเด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ และจัดทำแผนสุขภาพชุมชน เพื่อปรับลดพฤติกรรมปัจจัยเสี่ยง
- ข้อที่ ๑๗ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ
- ข้อที่ ๑๘ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา เทศบาลนครสงขลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการที่เหมาะสมกับเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปีและหญิงตั้งครรภ์ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน
- ข้อที่ ๑๙ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนนำหลักสูตรการพัฒนาความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการไปใช้ในการเรียนการสอน สร้างจิตสำนึกและการรับรู้ในการบริโภคให้กับผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเล็ก ๓ - ๕ ปี
- ข้อที่ ๒๐ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน อสม. ในการเขียนโครงการ เพื่อนำเสนอขอการสนับสนุนจากกองทุนสุขภาพตำบลเทศบาลนครสงขลา/กองทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ

- ข้อที่ ๒๑ หญิงตั้งครรภ์ที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครสงขลาเข้าร่วมโครงการส่งเสริมภาวะโภชนาการมารดาและทารก ได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก/โฟเลต และไม่มีภาวะซีดในขณะตั้งครรภ์
- ข้อที่ ๒๒ หญิงตั้งครรภ์ทุกคนควรได้รับการฝากครรภ์คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
- ข้อที่ ๒๓ หญิงตั้งครรภ์ทุกคนมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน
- ข้อที่ ๒๔ หญิงหลังคลอดทุกคนได้รับการติดตามเยี่ยมบ้านตามเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อที่ ๒๕ เทศบาลนครสงขลาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีหน่วยบริการ/ระบบบริการที่รองรับหญิงตั้งครรภ์หรือเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปีที่เข้าไม่ถึงสิทธิ

ข้อที่ ๒๖ เด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ต้องได้รับการประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อที่ ๒๗ ศูนย์บริการสาธารณสุขสุขสระเกษสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ทุกคนได้รับบริการโรงเรียนพ่อแม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานและนำสมุดสีชมพูมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก

หมวด ๕ การพัฒนาทั่วโลกความร่วมมือ

ข้อที่ ๒๘ เทศบาลนครสงขลาออกประกาศแต่งตั้งคณะทำงานที่มีองค์ประกอบหน่วยงาน เครือข่าย ตัวแทนชุมชนร่วมดำเนินการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพให้บรรลุผล

ข้อที่ ๒๙ คณะทำงานรายงานผลการดำเนินงานปีละครั้ง และปรับปรุงธรรมนูญสุขภาพทุก ๓ ปี

ส่วนที่ ๔

การขับเคลื่อน ธรรมนูญสู่การปฏิบัติและการทบทวนธรรมนูญ

เพื่อให้การดำเนินการตาม ธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบล บ่อทราย เทศบาลนครสงขลา พื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย (ทิศทาง) และมาตรการสำคัญ (ข้อตกลงร่วม) จึงกำหนดแนวทางการขับเคลื่อน ธรรมนูญสู่การปฏิบัติและการทบทวนธรรมนูญ ไว้ดังนี้

๑. ชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการระบบอาหารและ โภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ หรือทุก ประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยหัวใจสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการออกแบบ พัฒนา ขับเคลื่อน และทบทวนธรรมนูญ สุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๒. ชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมกันใช้ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหาร และโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการเป็นกรอบและแนวทางใน การพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. ผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านจัดทำโครงการ และ/หรือ ดำเนินกิจกรรมในชุมชนตามหมวดหมู่สำคัญ

๔. จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนธรรมนูญฯ โดยมีทุกภาคส่วนในตำบลบ่อทรายเข้าร่วม เพื่อขับเคลื่อนงานให้ เป็นไปตามธรรมนูญฯ อันจะนำมาซึ่งการสร้างระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของ กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๕. หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ภายนอกพื้นที่ หากมีการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ ๑๑ ชุมชนใน เขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสระเกษ ตำบลบ่อทรายนั้น ต้องไม่ขัดแย้งกับธรรมนูญฯ ฉบับนี้

๖. จัดให้มีการติดตามการจัดทำและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างน้อยทุก ๑ ปี และปรับปรุงธรรมนูญสุขภาพทุก ๓ ปี

ส่วนที่ ๕

แนวทางการวัดผลสำเร็จ

เพื่อให้มีการติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินการตามธรรมนูญสุขภาพอาหารและโภชนาการสำหรับเด็กเล็กและหญิงตั้งครรภ์ ตำบลบ่อทราย เทศบาลนครสงขลา และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ ๑๑ ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขสุขสระเกษ ตำบลบ่อทราย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงกำหนดแนวทางการวัดผลสำเร็จ ดังนี้

๑. มีเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน องค์กรชุมชน ร่วมดำเนินการในระดับพื้นที่
๒. มีองค์ความรู้ คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนตามธรรมนูญการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ
๓. หญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัยปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย

จึงประกาศให้ทราบและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเด็น “ความมั่นคงทางอาหารเพื่อกลุ่มเปราะบางตำบลวังน้ำเขียว” อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

จากการดำเนินงานวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการระบบอาหาร เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในชุมชนไทย กรณีศึกษาภาคกลาง” โดยคณะผู้วิจัย ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและแกนนำชุมชนตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนกลุ่มเปราะบาง ซึ่งประกอบด้วย หญิงตั้งครรภ์ เด็ก ๐ - ๒ ปี และเด็ก ๓ - ๕ ปี รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการในชุมชน ที่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันสืบเนื่องมาจากการทำงานแบบแยกส่วน โดยไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ไม่มีกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำ และการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน

คณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยคณะผู้วิจัยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและแกนนำชุมชน ได้จัดให้มีการประชุมแบบมีส่วนร่วมหลายครั้งเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ในที่สุดจึงได้ “ข้อตกลงร่วม” หรือฉันทามติที่จะใช้เป็นแนวปฏิบัติของประชาชนตำบลวังน้ำเขียว ซึ่งในที่นี่จะเรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว”

เจตนารมณ์

๑. ตำบลวังน้ำเขียว จะต้องพื้นที่ปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่ดี และเป็น “พื้นที่ต้นแบบ” ความมั่นคงทางอาหารเพื่อกลุ่มเปราะบาง

๒. ธรรมนูญสุขภาพชุมชนนี้ จะเป็นกรอบอ้างอิงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานเพื่อสุขภาพของประชาชนตำบลวังน้ำเขียว

หลักการสำคัญ

ข้อที่ ๑ ธรรมนูญนี้เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อที่ ๒ การประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมนี้ ให้มีผลนับจากวันที่คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียวมีมติให้ความเห็นชอบแล้ว ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบ โดยเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๗

ข้อที่ ๓ ธรรมนูญนี้ให้ใช้กับประชาชน องค์กรชุมชน หน่วยงานรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน สถาบันศาสนา ภายในตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และรวมถึงบุคคล กลุ่มบุคคล ชมรม หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ ที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมภายในตำบลวังน้ำเขียว

ข้อที่ ๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในธรรมนูญนี้

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นผู้แทนในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

สุขภาพ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

สุขภาพะ หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี มีความเมตตากรุณา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะและใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การมีสุขภาพะเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม โดยเริ่มจากตนเองไปสู่ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ

สิทธิด้านสุขภาพ หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานด้านสุขภาพที่บุคคลพึงได้รับด้วยมาตรฐานที่สูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลและไม่มีแบ่งแยกไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ สิทธิด้านสุขภาพครอบคลุมทั้งการรับบริการสาธารณสุข และปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ การมีน้ำดื่มและอาหารสะอาดเพียงพอ การมีที่อยู่อาศัย สิทธิด้านสุขภาพจึงสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิทธิมนุษยชนอื่นๆ เช่น สิทธิในเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย การทำงาน การศึกษา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วม และการไม่แบ่งแยกด้วย

กลุ่มเปราะบาง หมายถึง กลุ่มคนที่มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับความเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายทางสุขภาพ เนื่องด้วยสถานะสุขภาพทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย จิต ปัญญา หรือสังคม ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้จัดการกับความเสียดังกล่าวได้ไม่ดีหรือไม่สามารถจัดการกับความเสียดังกล่าวที่เข้ามามีผลกระทบต่อสุขภาพของพวกเขาได้

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อหรือความสนใจร่วมกัน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชน ภาคีรัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรวิชาชีพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ในลักษณะของการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมติดตามประเมินผลและตรวจสอบ

นโยบายสาธารณะ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางที่สังคมโดยรวมเห็นว่าหรือเชื่อว่าควรจะดำเนินการไปในทิศทางนั้น รวมถึงนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดมาจากรัฐด้วย

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง ภาวะการที่ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารโดยการปลูกพืช หรือหา หรือซื้อ หรือได้รับความอนุเคราะห์จากสังคมก็ได้ให้ได้จัดหาอาหารรวมถึงพลังพอเพียงกับที่ร่างกายต้องการอาหารโดยเหมาะสมกับพฤติกรรมกรกินเพื่อให้ทุก ๆ คนมีภาวะโภชนาการและสุขภาพดีและมีวิถีชีวิตที่เข้มแข็ง สามารถดำรงชีวิตได้เป็นปกติ

เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนตำบลวังน้ำเขียว โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางด้านอาหารและโภชนาการ จึงขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนตำบล และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันสร้าง ร่วมกันทำ และร่วมกันประเมินผลตามแนวทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับกลุ่มเปราะบางในชุมชน

หมวดที่ ๑ ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพตำบล

ข้อที่ ๕ ประชาชนทุกวัย ในตำบลวังน้ำเขียว ร่วมเรียนรู้และร่วมมือกันสร้างชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาตำบลวังน้ำเขียว ให้เป็นตำบลที่มีความมั่นคงทางอาหารสำหรับกลุ่มเปราะบาง รวมถึงการได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย

หมวดที่ ๒ การดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชน ของประชาชนในตำบลวังน้ำเขียว

ข้อที่ ๖ สนับสนุนให้ทุกครัวเรือน ปลูกผักสวนครัว (เช่น ชিং ข่า ตะไคร้) และพืชสมุนไพร (เช่น ขมิ้น ไพร ฟ้า ทะลายโจร ลางจืด เฉาก้วย ว่านหางจระเข้) โดยพืชผักปลอดภัยไร้สารเคมี ในครัวเรือน ปลูกและบริโภคเอง ในครัวเรือน หรือ เลี้ยงสัตว์ (ไก่ ปลา) ตามความเหมาะสมกับบริบทของครอบครัว และชุมชน และควรมีการทำอาหารหรือรับประทานอาหารร่วมกัน ในครัวเรือน อย่างน้อย ๑ มื้อ/วัน (โดยไม่ระบุมื้อ)

ข้อที่ ๗ เด็กแรกเกิดจะ ควรได้รับนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย ๖ เดือน จากนั้นจนถึง ๒ ปี ควรได้รับนมแม่ร่วมกับอาหารเสริมตามวัย

- ข้อที่ ๘ คนตำบลวังน้ำเขียว ลดการบริโภคอาหาร หวาน มัน เค็ม และลดการใช้เครื่องปรุงรสที่เกินความจำเป็น (ทั้งนี้กลวิธี คือ ใช้แนวทางการลดจากเดิมที่เคยรับประทานลง ครึ่งหนึ่ง เป็นต้น)
- ข้อที่ ๙ รณรงค์ให้คนวังน้ำเขียว ลด อาหารประเภท หวาน มัน เค็ม ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์
- ข้อที่ ๑๐ คนวังน้ำเขียวได้ออกกำลังกายเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ ครั้งๆ ละ ๓๐ นาที และมีกิจกรรมออกกำลังกายร่วมกัน อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง โดย อบต. วังน้ำเขียว มีส่วนส่งเสริมการจัดทำกิจกรรมทางกาย ที่เหมาะสมทุกเพศ ทุกวัย
- ข้อที่ ๑๑ ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีวันครอบครัว (family day) เพื่อให้ครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกัน (เช่น ทำบุญ ไหว้พระ รับประทานอาหาร ทำความสะอาดบ้าน ออกกำลังกาย เทียนอกบ้าน ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ร่วมกัน) ในครอบครัว อย่างน้อย ๑ วัน ใน ๑ สัปดาห์

หมวดที่ ๓ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

- ข้อที่ ๑๒ องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียวร่วมกับสภาองค์กรชุมชน เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดตั้ง คณะกรรมการ และคณะทำงาน โดยให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียวเป็นผู้แต่งตั้ง คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลวังน้ำเขียว และดำเนินการแต่งตั้งชุดคณะอนุกรรมการแต่ละชุด ทำงานตามบริบทความเหมาะสม ทั้งนี้ให้ใช้คณะกรรมการร่างธรรมนูญสุขภาพเป็นผู้ดำเนินการไปจนกว่า จะมีการแต่งตั้งคณะทำงาน
- ข้อที่ ๑๓ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางและคณะทำงานเพื่อกลุ่มเปราะบาง เด็ก ๐ – ๕ ปี และหญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้พิการของตำบลวังน้ำเขียว โดยศูนย์ประสานตั้งอยู่ที่ รพ.สต.ตำบลวังน้ำเขียว โดย คณะทำงานประกอบด้วย รพ.สต.(๒) โรงเรียน(๓) อบต.(๑) กำนัน(๑) ผู้ใหญ่บ้าน ๒ ฝั่ง ประธาน อสม. ๒ ฝั่ง รวม จำนวน ๑๑ แห่ง ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลชุดนี้
- ข้อที่ ๑๔ ทุกภาคส่วนในตำบลวังน้ำเขียวมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวข้องอาหารและโภชนาการ ทุกกลุ่มวัย อันจะเป็นการบ่งชี้การสร้างคามมั่นคงทางอาหารให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อใช้ขับเคลื่อนความ มั่นคงด้านอาหารสำหรับกลุ่มเปราะบางในชุมชนตำบลวังน้ำเขียวไปสู่การปฏิบัติ จึงจัดทำธรรมนูญ สุขภาพ อาศัยภารกิจ “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕” จัดทำธรรมนูญ ตำบลวังน้ำเขียว ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่องความมั่นคงทางอาหารสำหรับกลุ่มเปราะบางในชุมชนขึ้น

หมวดที่ ๔ การแก้ไขธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว

ข้อที่ ๑๕ การขอแก้ไขธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว จะกระทำต่อเมื่อ คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลวังน้ำเขียว จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ หรือ ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะในตำบลไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ยื่นเรื่องขอแก้ไขต่อประธานคณะกรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการร่างธรรมนูญสุขภาพตำบลวังน้ำเขียว

๑. นายยุทธนา สิริปรีชาชาญ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๒. นายคมสันต์ เหล่างาม	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๓. นางวริศรา เปี้ยหลิม	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๔. นายพรสุวรรณ สุนทรสารทูล	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๕. นางสาวศิกัญญา อรุณศรีโรจน์	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๖. นายยุรมย์ เหล็กดี	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๗. นายสิทธิโชติ เดชป้อม	เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
๘. นางสาวพัทธ์วริน เกษมสวัสดิ์	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
๙. นางสาวณชญาดา ัญญุศุภนิดา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๐. พระครูโกศลธรรมรัตน์	เจ้าอาวาสวัดวังน้ำเขียว
๑๑. พระอธิการเตชิน เตชินโท	เจ้าอาวาสวัดคลองตัน
๑๒. นางสุดใจ มอนไ่	ผอ.รพ.สต.ตำบลวังน้ำเขียว
๑๓. นายจารัตน์ อินทร์ไพร	ผอ.รพ.สต.บ้านหนองปลาไหล
๑๔. นายชนะพงษ์ สาระ	ผอ.โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว
๑๕. นางสาวรุ่งเรือง สัมฤทธิ์สุขโชค	ผอ.โรงเรียนบ้านคลองตัน
๑๖. นางสาวณัฐดา จิตรแก้วดี	ผอ.โรงเรียนบ้านดอนซาก
๑๗. นางสาวสุภาพร ห้วยหงษ์ทอง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
๑๘. นางศิริพร กุณพรม	ผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็ก
๑๙. นายวันชัย น้อยอยู่	กำนันตำบลวังน้ำเขียว
๒๐. ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่ ๑๔ หมู่บ้าน	
๒๑. ประธานอสม.ทุกหมู่ ๑๔ หมู่บ้าน	
๒๒. สมาชิกอบต.ทุกหมู่ ๑๔ หมู่บ้าน	
๒๓. ประธานสภาเด็กและเยาวชน	

๒๔. นางสาวแสงเดือน ส่องรุ่งโรจน์

๒๕. นายสาทิตย์ อิ่มโธ

๒๖. นางพจนา ทองมณีโต

๒๗. นางนันทา แซ่ลิ้ม

๒๘. นางสาวธัญชนก วัฒนะภูมิ

๒๙. นางสาวรณพณี สิงห์สี

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

แพทย์ประจำตำบลวังน้ำเขียว

ผู้ประกอบการตลาดนัด

แกนนำกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

ธรรมนูญสุขภาพ

การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ
ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๗

คำประกาศ

ธรรมนูญนี้เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”

“ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” คือ กรอบ ทิศทาง หรือข้อตกลงร่วม หรือกรอบกติการ่วมที่ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของมารดาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัย ปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ทั้งนี้ “ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการดำเนินการตามกรอบธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕

ด้านกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดีและมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน มาตราการ (๔) สร้างกลไก เครื่องมือ และพื้นที่กลาง เช่น สมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพ ในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความร่วมมือกันและสร้างความเป็นเจ้าของในสังคมและสุขภาพทุกระดับอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการจัดการปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาพ มาตราการ (๙) สร้างการรับรู้และตระหนักรู้ในหน้าที่ของประชาชนในการดูแลสุขภาพและพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพของตนเองและสังคมอย่างสมดุลทั้งทางกาย จิต ปัญญาและสังคม รวมถึงศักยภาพบุคลากรในการดูแลสุขภาพด้วยหลักความรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยมีระบบสุขภาพที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งทางจิตและปัญญา สร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน ให้เป็นพลังเชิงบวกในการสร้างเสริมสุขภาพ

การประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพ การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

จึงประกาศให้ทราบและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

คำนิยามศัพท์

๑. ธรรมนูญนี้ เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”

๒. ใช้เป็นเป้าหมาย ทิศทาง ข้อตกลง และกติกา ร่วมกันของหน่วยงาน องค์กร เครือข่าย แกนนำ ประชาชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่ ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่จะมาร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อนำไปสู่ ภาวะโภชนาการที่ดีของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ (หญิงตั้งครรภ์ เด็ก ๐ - ๒ ปี และเด็ก ๓ - ๕ ปี) และตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตำบลต้นแบบด้านการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๓. ใช้เป็นสิ่งเชื่อมโยงคน เครือข่ายหมู่บ้าน หน่วยงานองค์กรที่อยู่ในพื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ให้เข้ามาทำงานร่วมกัน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๔. การประกาศใช้ธรรมนูญธรรมนูญสุขภาพ การจัดการระบบอาหารและโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

๕. สุขภาพ หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

๖. สุขภาวะ หมายความว่า ภาวะที่บุคคลมีร่างกายแข็งแรง มีอายุ ยืนยาว มีจิตใจที่ดี มีความเมตตา กรุณา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะและใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผลอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การมีสุขภาวะเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม โดยเริ่มจากตนเอง ไปสู่ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ

๗. ระบบสุขภาพ หมายความว่า ระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

๘. ระบบหลักประกันสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ หมายความว่า การดำเนินการให้บุคคล มีความมั่นคงด้านสุขภาพ คือ มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และ กำลังสามัคคี อย่างเพียงพอในการสร้างสรรค์ พัฒนาตนเอง ครอบครัว บุคคลในความดูแล ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ ไม่เสียชีวิต หรือเจ็บป่วยก่อนกาลอันสมควร และได้รับการบริบาลสุขภาพที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยมีให้ความสามารถในการจ่ายหรือเงื่อนไขใดๆ มาเป็นอุปสรรคหรือมาทำให้บุคคลหรือครอบครัวใดๆ ลื่นมือประดาตัวจากการบริบาลสุขภาพนั้น

๙. ปัจจัยสร้างเสริมสุขภาพ หมายความว่า ปัจจัยต่างๆ ที่ดีต่อสุขภาพ เช่น น้ำดื่มสะอาด อาหารที่ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่ดี บ้าน และชุมชนที่ดี การมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง

๑๐. ปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ (Health risk factors) หมายความว่า ปัจจัยที่เพิ่มโอกาสของการเกิดโรค และผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ภาวะไขมัน ในเลือดสูง ภาวะ น้ำตาลในเลือดสูง ภาวะโรคอ้วน การบริโภคบุหรี่ และสารเสพติด

๑๑. ปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ (Health threats) หมายความว่า ปัจจัยภายนอกที่เพิ่มโอกาสของการเกิด โรคและผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การมี มลพิษสิ่งแวดล้อม สูง ภาวะโลกร้อน

๑๒. การป้องกันโรค หมายความว่า การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่ง บางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วย หรือเป็นโรคและการป้องกันไม่ให้ กลับเป็นซ้ำในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้ว สามารถแบ่งออกได้ เป็น ๓ ระดับ คือ การป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย การป้องกันโรคในระยะที่เกิดโรคหรือเจ็บป่วย ขึ้นแล้ว และการป้องกันโรคและฟื้นฟูสมรรถภาพเมื่อหายจากการเจ็บป่วยแล้ว

๑๓. การควบคุมโรค หมายความว่า การควบคุมโรคระบาด โรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ และโรคติดต่อ อื่นๆ รวมทั้งโรคที่เกิดจากการปนเปื้อนของสารต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมและอาหาร และโรคอื่นๆ ที่สามารถ ลดความสูญเสียสุขภาพ ชีวิต และทรัพยากรได้ หากมีการตรวจพบแต่เนิ่นๆ

๑๔. กิจกรรมทางกาย หมายถึง การเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยกล้ามเนื้อและกระดูกที่ทำให้เกิดการ เผาผลาญพลังงาน

๑๕. กองทุน หมายความว่า กองทุนที่จัดตั้งเพื่อการดูแลเสริมสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟู สมรรถภาพ และการรักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งได้จากเงินสมทบจากสมาชิก เงินอุดหนุนจากรัฐ เงิน บริจาค และเงินดอกผล อันเกิดจากกองทุน

๑๖. กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ หมายความว่า หญิงตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เด็กแรกเกิดจนกระทั่งในช่วงปฐมวัย ๐ - ๕ ปี

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลและสถานการณ์สำคัญ

พื้นที่ตำบลแม่สา มีขนาดประมาณ ๓๑.๑๖๔ ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยทั่วไปประมาณ ๘ ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของทหาร ประมาณ ๒๓.๓๖ ตารางกิโลเมตร เนื่องจากในตำบลแม่สาเป็นที่ตั้งของกรมรบพิเศษที่ ๕ (ค่ายขุนเณร) และกองการสัตว์และเกษตรกรรมที่ ๓ กรมการสัตว์ทหารบก พื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่มทั้งตำบลเป็นแนวยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ มีลำธารไหลผ่านบางหมู่บ้าน พื้นที่โดยทั่วไปเหมาะกับการอยู่อาศัยและการเพาะปลูก ตำบลแม่สา มีสภาพแวดล้อมเป็นทุนด้านแหล่งน้ำมีคุณภาพดี แม่น้ำแม่สาไหลผ่าน ปัจจุบันได้มีการขยายตัวของชุมชนทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้น และมีบ้านพักอาศัยขยายตัวเป็นบริเวณกว้าง

ตำบลแม่สา ประกอบด้วย ๖ หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ ๑ บ้านศรีบุญเรือง หมู่ ๒ บ้านท่าไคร้ หมู่ ๓ บ้านแม่สาหลวง หมู่ ๔ บ้านแม่สาน้อย หมู่ ๕ บ้านดอนชัย และหมู่ ๖ บ้านวาริธรรม มีประชากรทั้งหมด ๖,๐๖๙ คน แบ่งออกเป็นชาย ๒,๙๐๑ คน หญิง ๒,๙๐๖ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๖) จากการสำรวจพบว่าจำนวนเด็กแรกเกิด ถึง ๖ ปีเท่ากับ ๑๓๖ คน และจากฐานข้อมูลจำนวนสตรีตั้งครรภ์ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่สา ในปี ๒๕๖๕ พบว่า มีหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นคนไทยเพียง ๑๕ คน มีเด็กไทยอายุ ๐ - ๕ ปี จำนวน ๑๐๒ คน และในปี ๒๕๖๖ มีเด็กไทยอายุ ๐ - ๕ ปี จำนวน ๘๖ คน ตามลำดับ

ตำบลแม่สา มีโรงเรียนประจำตำบล ได้แก่ โรงเรียนบ้านแม่สา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๖๕ โรงเรียนแม่สา มีเด็กชั้นอนุบาล ๑ - ๓ จำนวน ๒๒ คน (ชาย ๑๒ คน หญิง ๑๐ คน) และในปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนแม่สา มีเด็กชั้นอนุบาล ๑ - ๓ จำนวน ๑๖ คน (ชาย ๙ คน หญิง ๗ คน)

นอกจากนี้ ตำบลแม่สา ยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้สังกัดการดูแลของ อบต.แม่สา ๒ แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลแม่สา ซึ่งมีเด็กปฐมวัยในความรับผิดชอบในปี ๒๕๖๖ จำนวน ๖๖ คน (เด็กไทย ๕๙ คน ต่างชาติ ๗ คน) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ รพศ. ๕ - อบต.แม่สาร่วมใจ อยู่ภายในกรมรบพิเศษที่ ๕ ในปี ๒๕๖๖ มีเด็กปฐมวัยในความรับผิดชอบ จำนวน ๔๑ คน (เด็กไทย ๔๐ คน ต่างชาติ ๑ คน)

การเข้าถึงอาหารโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการซื้อวัตถุดิบมาประกอบเอง ประชาชนส่วนใหญ่นิยมซื้ออาหารสดจากห้างสรรพสินค้าแม่คโคร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบลแม่สา และจากตลาดสดอำเภอแม่ริมซึ่งเป็นตลาดสดขนาดใหญ่ ประชาชนบางส่วนจะซื้อวัตถุดิบที่มีในชุมชน เช่น ตลาดสดบ้านแม่สาหลวง โคกหนองนาโมเดลของหมู่ ๓ และ หมู่ ๔ ฟาร์มเห็ดบ้านแม่สาหลวง ตลาดนัดผักสวนครัวทุกวันเสาร์หน้าวัดท่าไคร้ หมู่ ๒ การซื้อกับข้าวหรืออาหารถุงที่มีวางขายในชุมชน และรถเร่ขายอาหาร เป็นต้น

แหล่งอาหารที่เป็นแหล่งเรียนรู้ จากแกนนำ เช่น โคกหนองนาโมเดลของหมู่ ๓ และ หมู่ ๔ ฟาร์มเห็ดบ้านแม่สาหลวง นอกจากนั้น เป็นแหล่งอาหารที่ปลูกผักในครัวเรือน หลีกจากรับประทาน นำมาจำหน่ายรายย่อย

แหล่งอาหารใหญ่ คือ ห้างสรรพสินค้าแม่โคโร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบลแม่สา และจากตลาดสดอำเภอแม่ริม ซึ่งวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ ได้แก่ ผักสด และเนื้อสัตว์ต่างๆ ประชาชนรวมถึงแม่ครัวผู้ประกอบการอาหารให้กับกลุ่มเด็กวัยก่อนเรียน และเด็กปฐมวัยให้เหตุผลว่า เนื่องจากเป็นแหล่งอาหารที่มีขนาดใหญ่มีปริมาณให้เลือกมากมายหลายอย่าง สามารถปรับเปลี่ยนเมนูได้ตามต้องการ และเปิดบริการตลอดเวลา สะดวกที่จะไปจัดหาซื้อได้

ด้านแหล่งอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์ เด็ก ๐ - ๒ ปี และเด็ก ๓ - ๕ ปี สามารถหาแหล่งอาหารคุณภาพได้จากหลายแหล่งทั้งภายในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน เช่น ผักสวนครัว ตลาดนัดผักสวนครัวทุกวันเสาร์หน้าวัดท่าไคร้ หมู่ ๒ ซึ่งเริ่มมีตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในชุมชนยังมีผลผลิตพื้นถิ่น ผลไม้ตามฤดูกาล ได้แก่ กล้วย เสาวรส วางจำหน่ายหน้าบ้านตัวเอง ในเทศกาลทางศาสนาต่างๆ เมื่อมีการรวมตัวกัน วัดและชาวบ้านบางส่วนจะมีส่วนร่วมสนับสนุนเรื่องอาหาร แบ่งปันกัน

ศักยภาพทุนในการจัดการตนเองของพื้นที่ การดูแลสุขภาพของประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อสร้างสุขภาพทางกายโดยเฉพาะด้านภาวะโภชนาการ จิตใจ สังคม และพัฒนาการ (ในกลุ่ม เด็ก ๓ - ๕ ปี) ได้มุ่งเน้นให้ครอบครัวและชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ได้เรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีกลุ่ม อสม. ชมรมผู้ปกครองเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการดูแลสุขภาพ และมีกลุ่มผู้สูงอายุคอยสนับสนุนด้านการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม กลุ่ม อสม. จะเป็นกำลังหลักในการลงติดตามเยี่ยมบ้าน ประเมินระดับภาวะโภชนาการ พัฒนาการ ชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง จากการประสานงานด้านข้อมูลของ รพ.สต.บ้านแม่สา ครูอนามัยโรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.แม่สา ซึ่งในรายที่มีปัญหาด้านภาวะโภชนาการ/พัฒนาการ ครู ศพด. บ้านแม่สา จะประสานรายชื่อไปที่ กองการศึกษาฯ และ รพ.สต. บ้านแม่สา เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านการเยี่ยมบ้านและให้คำแนะนำและในกรณีที่เจ็บป่วยจะนำส่งรักษาที่ รพ.สต.ก่อนเบื้องต้น เมื่อกลุ่ม อสม. ลงเยี่ยมบ้านหากพบความผิดปกติที่เกินขอบเขตจะมีการจัดส่งข้อมูลและประสานทาง LINE มาที่พยาบาลผู้รับผิดชอบงานใน รพ.สต. ที่ผ่านมา กลุ่ม อสม. ได้ดำเนินการนำจ่ายธาตุเหล็กเสริม Ferrous Fumarate ให้กับเด็กที่มีปัญหาโภชนาการ แต่พบว่ามียุโรปรรคคือรสชาติไม่อร่อยและมีกลิ่นฉุน จึงพบว่า ถึงแม้จะแจกยาให้ฟรี แต่ก็ไม่ได้ผลเนื่องจากเด็กไม่ยอมรับประทาน แม้ว่าเด็กจะได้รับแจกครบแต่ปัญหาขาดการบริหารยา ระดับครัวเรือน และพฤติกรรมเด็กที่กินยาก

ในกรณีที่มีความซับซ้อนหรือมีความรุนแรงสูง พยาบาลวิชาชีพจาก รพ.สต. จะประสานขอคำแนะนำและแนวทางไปที่โรงพยาบาลนครพิงค์

มีการเฝ้าระวังการปนเปื้อนของอาหารและการคัดเลือกชนิด จนถึงปริมาณอาหารและสารอาหารที่เหมาะสมเกิดจากความร่วมมือของกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ร่วมกับครูและผู้ปกครอง โดยกองการศึกษาฯ ร่วมกับครูอนามัยโรงเรียนแม่สา ครูศพด. จะใช้โปรแกรม Thai school lunch (TSL) เพื่อจัดสรร

เมนูอาหารที่มีคุณภาพและหลากหลาย แก่เด็ก ๓ - ๕ ปี มีการติดตามประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ครัวเรือนในชุมชนโดยกลุ่ม อสม. ส่งเสริมการใช้ สมุนไพรพื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย รวมถึงการจัดทำแผนสุขภาพชุมชน เป็นต้น โดยได้รับการหนุนเสริมจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่สาหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา โรงพยาบาลนครพิงค์ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ด้านแม่ครัวผู้รับหน้าที่ปรุงอาหาร ครู ศพด. และโรงเรียนแม่สาจะทำการคัดเลือกบุคลากรที่มารับหน้าที่ประกอบอาหาร โดยจะต้องผ่านการอบรมด้านโภชนาการก่อนมารับหน้าที่ดังกล่าว

กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ในตำบลแม่สา ส่วนใหญ่หญิงตั้งครรภ์กลุ่มดังกล่าวจะฝากครรภ์ ที่โรงพยาบาลนครพิงค์ หรือตามคลินิกเอกชน เนื่องจากตำบลแม่สา เป็นชุมชนเขตเมืองและตั้งอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลนครพิงค์ บทบาทหลักในการดูแลภาวะโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์ ตำบลแม่สา ของ รพ.สต. คือการลงเยี่ยมบ้านร่วมกับ อสม.เพื่อติดตามประเมินภาวะสุขภาพ รวมถึงฉีดวัคซีน เมื่อได้รับแจ้งจาก รพ.สต. ตำบลแม่สา หรือเมื่อรับทราบว่ามีคนในหมู่บ้านตั้งครรภ์ อสม.เครือข่ายสายใยรัก จะลงไปเยี่ยมบ้าน แนะนำให้มาฝากครรภ์ ซึ่ง อสม. จะดำเนินการลงติดตามเยี่ยมบ้าน ๕ ครั้งต่อราย

สถานการณ์สำคัญด้านสุขภาพและปัจจัยส่งผลด้านโภชนาการของแม่และเด็ก

- ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์
- ภาวะโภชนาการในเด็กแรกเกิด - ๕ ปี ภาวะโภชนาการเกิน, กินอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ
- ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการของผู้ปกครองในเด็กแรกเกิด-๕ ปี

รายละเอียดดังตาราง

ประเด็นปัญหา	สถานการณ์ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบจากปัญหา
ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์	พฤติกรรมด้านอาหารและโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๕ มี BMI อยู่ในระดับปานกลาง - ต่ำกว่าเกณฑ์ และ ร้อยละ ๒๕ อยู่ในระดับเกินเกณฑ์	ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ๑ ไม่เพียงพอ (น้อยกว่าร้อยละ ๖๐) ทั้งองค์ประกอบที่ ๑ การเข้าถึงข้อมูลด้านอาหารและโภชนาการ องค์ประกอบที่ ๒ การสร้างความเข้าใจข้อมูล	อาจเกิดผลกระทบดังนี้ ๑. ทารกในครรภ์เติบโตช้า ๒. ทารกคลอดก่อนกำหนด ๓. การแท้ง ๔. ทารกตายคลอด ๕. ทารกน้ำหนักตัวน้อย ๖. อัตราการตายของทารก

ประเด็นปัญหา	สถานการณ์ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบจากปัญหา
		<p>อาหารหลัก การที่เด็กไม่กินผักและผลไม้ สามารถใช้น้ำผัก/น้ำผลไม้ชนิดกลุ่มดื่มทดแทนได้ เพราะคุณค่าอาหารเหมือนกัน ร้อยละ ๔๓.๖</p> <p>- พฤติกรรมที่ผู้ดูแลเด็กไม่เคยทำสูงสุดคือ ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีในการกินผักและผลไม้ เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ ๑๘.๖ ท่านดูแลให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อน-หลังกินอาหาร และหลักออกจากห้องน้ำ ร้อยละ ๑๗.๔ และท่านส่งเสริมให้เด็กปลูกผักเพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัย ร้อยละ ๑๒.๙</p>	<p>๔. เสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง โอกาสเกิดโรคเบาหวาน ชนิดที่ ๒</p> <p>๕. ขาดความมั่นใจในตนเอง</p>
<p>ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการของผู้ปกครองในเด็กแรกเกิด-๕ ปี</p>	<p>พบปัญหาหลักคือ ภาวะ Double burden of malnutrition ๔ ประเด็น คือ เด็กผอมเตี้ย น้ำหนักเกิน และอ้วน มากกว่าร้อยละ ๑๐ (เด็กแรกเกิดถึง ๒ ปี เตี้ย ร้อยละ ๒๖ เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงพบว่า เด็ก</p>	<p>- ความรู้และทัศนคติของมารดาและผู้ดูแล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และไม่ได้ใช้คู่มือแม่และเด็กอย่างต่อเนื่อง</p> <p>- ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ ของมารดาและผู้ดูแล ร้อยละ ๗๕ มีระดับไม่เพียงพอ และต้องปรับปรุง</p>	<p>๑. พัฒนาการของสมองล่าช้า</p> <p>๒. ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของร่างกายทำให้เด็กเตี้ย รูปร่างผอม ไม่สมส่วน</p> <p>๓. เด็กอ้วน เสี่ยงต่อการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในวัยผู้ใหญ่ เช่น โอกาสเกิดโรคเบาหวาน ชนิดที่ ๒</p>

ประเด็นปัญหา	สถานการณ์ปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบจากปัญหา
	ผอม ร้อยละ ๑๑ และ อ้วนร้อยละ ๑๑ เช่นกัน)	- พฤติกรรมการบริโภค ของมารดาและผู้ดูแล อยู่ ในระดับพอใช้และต้อง ปรับปรุง	๔. โอกาสเสียชีวิตสูงจากการ ติดเชื้อเนื่องจากการสร้างภูมิ ต้านทานต่ำ

ส่วนที่ ๒

ปรัชญาและแนวคิดธรรมนุญสุขภาพ

“ธรรมนุญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” คือ กรอบ ทิศทาง หรือข้อตกลงร่วม หรือกรอบกติการ่วมที่ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของหญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัย ปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ภาพที่พึงประสงค์ หรือเป้าหมายหลักในภาพรวมของธรรมนุญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” ฉบับนี้ คือ

๑. การพัฒนาระบบสุขภาพ เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของหญิงตั้งครรภ์ และเด็กแรกเกิด - ๕ ปี เกิดความตระหนักถึงการดูแลสุขภาพ และสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมทางสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคอาหารมีความปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารของชุมชน

๒. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ประชาชนสามารถนำพาตนเองได้ เป็นการส่งเสริมสุขภาพให้ได้รับความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง รวมถึงได้รับการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดี มีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี พร้อมทั้งมีบุตรที่สมบูรณ์แข็งแรง และได้รับการ เลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ส่วนที่ ๓

มาตรการสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและร่วมมือกันขององค์กร หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายภาคประชาชน ชุมชน เพื่อดำเนินการ “ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” บรรลุเป้าหมาย โดยมี ๕ ประเด็น มาตรการสำคัญ (ข้อตกลงร่วมกัน) จำนวน ๒๓ มาตรการ ดังนี้

๑. ประเด็น : ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ เป้าหมาย

หญิงตั้งครรภ์มีความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัย ปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรงต่อเนื่อง ถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

มาตรการ

มาตรการที่ ๑ พัฒนาชุดความรู้ การดูแลสุขภาพ การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และพฤติกรรม การดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของหญิงตั้งก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ

มาตรการที่ ๒ อบรม ทำความเข้าใจในด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญา พฤติกรรม ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพที่จำเป็น และสร้างจิตสำนึกของแม่ในการสั่งสอนบุตรและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ จัดโครงการ “เส้นทางคุณแม่คุณภาพ”

มาตรการที่ ๓ ยกย่อง เชิดชูแม่ต้นแบบที่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ที่ควรเอาเป็นแบบอย่างจัดการประกวด “มนุษย์แม่ยุคใหม่ใส่ใจอาหาร”

มาตรการที่ ๔ สร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารในชุมชนในการดูแลสุขภาพในมิติต่าง ๆ ของหญิงตั้งก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ พัฒนากลุ่มไลน์ (Line OA) และจัดทำสื่อเผยแพร่ของตำบลแม่สา “MaeSa Channe”, TikTok

ผู้รับผิดชอบ : รพสต.บ้านแม่สาหลวง กลุ่ม อสม. วพบ.เชียงใหม่

๒. ประเด็น : ความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ ของ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน

เป้าหมาย

ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน มีความรอบรู้ ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพ หญิง ตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เด็กแรกเกิดจนกระทั่งในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างองค์รวม ทั้งสุขภาพะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

มาตรการ

มาตรการที่ ๕ สนับสนุนกระบวนการทำความเข้าใจในด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญา พฤติกรรม ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพที่จำเป็น และสร้างจิตสำนึกของผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และคนในชุมชน ในการสั่งสอนเด็กและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ

มาตรการที่ ๖ ส่งเสริมอบรมผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหาร ภาวะโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในหญิงวัยเจริญพันธ์ หญิงตั้งครรภ์ ทารกแรกเกิดและเด็กปฐมวัย

มาตรการที่ ๗ ส่งเสริมการจัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครอบครัว/ชุมชน ด้านอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพที่จำเป็น

มาตรการที่ ๘ สนับสนุนการพัฒนาและสร้างครอบครัวต้นแบบการดูแลสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการของแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน และส่งเสริมการรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัวอย่างน้อยวันละ ๑ มื้อ

มาตรการที่ ๙ สร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในกลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และชุมชน

ผู้รับผิดชอบ : กลุ่ม อสม. อบต.แม่สา รพสต.บ้านแม่สาหลวง คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วัด โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบต.แม่สา วพบ.เชียงใหม่

๓. ประเด็น : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

เป้าหมาย

เพื่อให้คนในพื้นที่ชุมชนตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภค รวมถึงมีการบริหารจัดการ แหล่งอาหาร ทรัพยากร และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อการดูแลสุขภาพ เพื่อการมีสุขภาวะที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุล ความคงอยู่ของระบบนิเวศวิทยาและฐานทรัพยากรอาหารของชุมชน

มาตรการ

มาตรการที่ ๑๑ สนับสนุนการพัฒนาาระบบอาหารและโภชนาการที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ ได้แก่ การจัดสรรและพัฒนาพื้นที่การเกษตร การปรับปรุงคุณภาพดิน การบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การคัดสรรพันธุ์พืชที่มีคุณภาพสำหรับการเพาะปลูก การกำจัดศัตรูพืชและโรคพืชต่างๆ รวมถึงการฟื้นฟูภูมิปัญญาพื้นบ้าน พันธุ์พืชพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อสุขภาพ การส่งเสริมการเพาะปลูกแบบอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย และการผลิตอาหารที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย มีการเฝ้าระวังสารเคมีอันตราย (แผนพัฒนาตำบล)

มาตรการที่ ๑๒ ส่งเสริมการผลิต ขยายผลพื้นที่การเกษตร และแหล่งอาหารเพื่อสุขภาพในชุมชน โดยการส่งเสริมการเพาะปลูกเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อวางแผนการผลิต การแก้ปัญหาพืชผลทางการเกษตร สมุนไพร และปศุสัตว์ ร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นๆ เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

มาตรการที่ ๑๓ ค้นหา สร้าง และขยายผล คนต้นแบบ พื้นที่ต้นแบบ ทั้งด้านเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย รวมถึงเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบด้านการเพาะปลูกเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน และการเพาะปลูกเพื่อนำจำหน่าย

มาตรการที่ ๑๔ การจัดทำเมนูสุขภาพที่ถูกหลักโภชนาการแก่คนทุกกลุ่มวัยโดยใช้วัตถุดิบในชุมชน การแปรรูปและการถนอมอาหาร และการส่งเสริมความยั่งยืนของตลาดอาหารเพื่อสุขภาพในชุมชนท้องถิ่น ทั้งตลาดนัด ตลาดทั่วไป ตลาดออนไลน์ เพื่อให้คนในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการมีโอกาสเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการ ได้สะดวก ส่งเสริมการจัดทำเมนูอาหารภายในครัวเรือน/มีอาหารในครอบครัว และเมนูอาหารเพื่อสุขภาพที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาและพันธกรรมพืชชุมชน

ผู้รับผิดชอบ : อบต.แม่สา รพสต.บ้านแม่สาหลวง สำนักงานเกษตรอำเภอ แกนนําแหล่งเรียนรู้ด้านอาหารในชุมชน สถาบันยุวสตรี

๔. ประเด็น : อาหารปลอดภัย

เป้าหมาย

เพื่อให้คนในพื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการได้รับประทานอาหารที่สะอาดปลอดภัย มีการควบคุมตั้งแต่การผลิตระดับแปลงเกษตร การแปรรูป การจำหน่ายจนถึงผู้บริโภค

มาตรการ

มาตรการที่ ๑๕ เฝ้าระวังความปลอดภัยจากสารปนเปื้อนอาหาร ๖ ชนิด ทั้งสารเร่งเนื้อแดง สารบอแรกซ์ สารฟอกขาว ยาฆ่าแมลง พอร์มาลิน และสารกันรา ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดผู้ป่วยมะเร็งสูงขึ้น

มาตรการที่ ๑๖ กำหนด และควบคุมให้อาหารและสินค้าเกษตรที่นำมาเป็นอาหารบริโภคต้องมีความปลอดภัย ไร้สิ่งปนเปื้อนต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ

- จุลินทรีย์ก่อโรคหรือสิ่งนี้อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- มีสารหรือวัตถุเคมีเจือปนอยู่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในปริมาณที่อาจเป็นเหตุให้เกิดอันตราย หรือสะสมในร่างกายที่ก่อให้เกิดโรคหรือผลกระทบต่อสุขภาพ
- อาหารที่ได้ผลิต ประมง ประกอบ บรรจุ ขนส่งหรือมีการเก็บรักษาไว้โดยไม่ถูกสุขลักษณะ
- อาหารที่ผลิตจากสัตว์ หรือผลผลิตจากสัตว์ต้องไม่เป็นโรคอันอาจติดต่อถึงคนได้
- อาหารที่ผลิตประมง ประกอบจากสัตว์และพืช หรือผลผลิตจากสัตว์และพืชไม่มีสารเคมีหรือยาปฏิชีวนะตกค้างในปริมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาหารที่มีภาชนะบรรจุประกอบด้วยวัตถุที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ผู้รับผิดชอบ : กลุ่ม อสม. รพสต.บ้านแม่สาหลวง คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

๕. ประเด็น : ด้านสุขภาพและบริการสุขภาพ

เป้าหมาย

ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพแก่กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชนที่เหมาะสม และทุกคนในชุมชนพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ ระบบป้องกัน ควบคุมโรค ที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ อย่างเท่าเทียม ทัวถึงและมีศักดิ์ศรี

มาตรการ

มาตรการที่ ๑๗ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการดูแลตั้งแต่หญิงตั้งครรภ์ถึงเด็กปฐมวัย

มาตรการที่ ๑๘ สร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาระบบการสร้างเสริมสุขภาพแก่กลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในชุมชนทั้งด้านแผนงาน งบประมาณและการดำเนินงาน

มาตรการที่ ๑๙ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชนที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย รวมทั้งกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการเพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีของคนในชุมชน

มาตรการที่ ๒๐ ส่งเสริมให้มีระบบดูแลสุขภาพชุมชน เช่น การบริการตรวจสุขภาพ การดูแล กลุ่มเปราะบางที่เจ็บป่วยไปสถานบริการสุขภาพตามนัด และระบบการส่งต่อ เพื่อให้ทันต่อการรักษา เป็นต้น

มาตรการที่ ๒๑ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลพัฒนาระบบให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และดูแล กลุ่มเปราะบางในคราวเผชิญปัญหาวิกฤติโดยความร่วมมือกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

มาตรการที่ ๒๒ กองทุนสวัสดิการชุมชนสนับสนุนในการดูแลกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการในพื้นที่

มาตรการที่ ๒๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาช่องทางสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ และกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

ผู้รับผิดชอบ : กลุ่ม อสม. อบต.แม่สา รพสต.บ้านแม่สาหลวง คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ส่วนที่ ๔

การขับเคลื่อนธรรมนูญสู่การปฏิบัติและการทบทวนธรรมนูญสุขภาพ

เพื่อให้การดำเนินการตามธรรมนูญการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ พื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย (ทิศทาง) และมาตรการสำคัญ (ข้อตกลงร่วม) จึงกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนธรรมนูญสู่การปฏิบัติ และการทบทวนธรรมนูญ ไว้ ดังนี้

๑. ชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะหรือทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยหัวใจสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการออกแบบ พัฒนา ขับเคลื่อน และทบทวนธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๒. ชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมกันใช้ธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. ผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านจัดทำโครงการ และ/หรือ ดำเนินกิจกรรมในชุมชนตามมาตรการสำคัญ

๔. จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนธรรมนูญฯ โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม เพื่อขับเคลื่อนงานให้เป็นไปตามธรรมนูญฯ อันจะนำมาซึ่งการสร้างระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ

๕. หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ภายนอกพื้นที่ หากมีการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ กิจกรรมนั้น ต้องไม่ขัดแย้งกับธรรมนูญฯ ฉบับนี้

๖. จัดให้มีการติดตามการจัดทำและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างน้อยทุก ๑ ปี

ส่วนที่ ๕

แนวทางการวัดผลสำเร็จ

เพื่อให้มีการติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินการตามธรรมนูญการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่างๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการพื้นที่ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงกำหนดแนวทางการวัดผลสำเร็จ ดังนี้

๑. มีเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน องค์กรชุมชน ร่วมดำเนินการในระดับพื้นที่
๒. มีองค์ความรู้ คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนตามธรรมนูญการจัดการระบบอาหารและโภชนาการ และการดูแลสุขภาพในมิติต่าง ๆ ของกลุ่มเปราะบางทางโภชนาการ
๓. หญิงตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพที่ดีมีการตั้งครรภ์และคลอดที่ปลอดภัยและมีสุขภาพหลังคลอดที่ดี เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดมีคุณภาพ แม่และทารกปลอดภัย ปราศจากภาวะแทรกซ้อน และมีสุขภาพแข็งแรง ต่อเนื่องถึงการดูแลในช่วงปฐมวัย
๔. เด็กแรกเกิด - ๕ ปี ในตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เจริญเติบโตมีพัฒนาการสมวัยในทุกด้าน เด็กที่มีปัญหาภาวะโภชนาการได้รับการช่วยเหลือแก้ไขอย่างเหมาะสม

จึงประกาศให้ทราบและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ฉบับ ๑ พ.ศ.๒๕๖๖ เรื่อง การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน

ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี เป็นข้อตกลงหรือกติกาชุมชน ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในตำบลคือใหญ่ ทั้งภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรการบริหารส่วนตำบล และกำนันผู้ใหญ่บ้าน บนฐานการใช้ข้อมูลชุมชนและหลักวิชาการ โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะกำหนดความต้องการและแนวทางเพื่อช่วยกันสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อนำไปสู่ตำบลสุขภาพดี มีความสุข ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี และวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตำบลที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทุกสถานการณ์ ธรรมนูญสุขภาพนี้จะใช้เป็นกรอบอ้างอิงของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มองค์กรภาคประชาชน ใช้ในการเป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารของตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ต่อไป

ข้อ ๑ ธรรมนูญนี้เรียกว่า "ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๖"

ข้อ ๒ การประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี นี้ ให้มีผลภายใน ๑๕ วันนับจาก คณะกรรมการสภาตำบลคือใหญ่ /คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ มีมติให้ความเห็นชอบ

ข้อ ๓ ธรรมนูญนี้ให้ใช้กับประชาชน กลุ่ม ชมรม องค์กรชุมชน หน่วยงานรัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และรวมถึงบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมภายในตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี

ข้อ ๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในธรรมนูญนี้

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี

เกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย หมายถึง การประกอบอาชีพการเกษตรที่มุ่งลดการใช้สารเคมี กำจัดศัตรูพืชและสารเคมีกำจัดวัชพืชใดๆ เพิ่มการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด เป็นการทำเกษตรที่คำนึงถึงสุขภาพและคุณภาพชีวิตของตัวเกษตรกรไปสู่ผู้บริโภค อีกทั้งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำการเกษตรที่เป็นพิษต่อดิน น้ำ อากาศ และสัตว์

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง คนทุกคนในตำบลคือใหญ่ ทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน สามารถเข้าถึงอาหาร(Food Access)ได้ตลอดเวลา มีอาหารที่เพียงพอ(Food Availability) มีคุณภาพและมีคุณค่าทางโภชนาการ มีการใช้ประโยชน์จากอาหาร(Food Utilization) เช่น ความรู้เรื่องบริโภคในปริมาณที่เหมาะสมตามภาวะโภชนาการของแต่ละคน เน้นการมีสุขภาพและสุขอนามัยที่ดี รวมถึงการมีน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยต่อสุขภาพ และมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Food Stability) โดยไม่มีความเสี่ยงเรื่องการขาดแคลนอาหารจากสถานการณ์วิกฤติใด ๆ ไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ หรือเกิดโรคระบาด

เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน ตำบลคือใหญ่ องค์กรการบริหารส่วนตำบลคือใหญ่ จึงขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรการบริหารส่วนตำบล และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันสร้าง ร่วมกันทำ และร่วมกันประเมินผล ตามแนวทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ดังนี้

/หมวดที่ ๑.....

หมวดที่ ๑ กินอยู่อย่างปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ

ข้อที่ ๑) สนับสนุน ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ

ข้อ ๒) แสดงเจตนารมณ์องค์การบริหารส่วนตำบลใส่ใจเด็กเล็ก(อายุ ๓-๕ ปี) ที่อยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลคือใหญ่ จัดให้มีกิจกรรมมอบตัวเป็นลูกบุญธรรม นายก อบต. กิจกรรม “ผูกแขนรับขวัญ สร้างความผูกพันเป็นลูกนายก” ในวันเด็กของทุกปี

หมวดที่ ๒ สร้างสรรค์ครอบครัวอบอุ่น

ข้อ ๓) สนับสนุนให้ชุมชน ทุกครัวเรือน มีการดำเนินงานด้านครอบครัวอบอุ่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ผ่านการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำอาหารหรือรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย ๑ มื้อ/วัน (family meal) ซึ่งถือเป็นการสร้างกิจกรรมคุณภาพร่วมกันในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการสร้างเกราะกำบังจากทุกสิ่งที่เป็นอภัยมุข

หมวดที่ ๓ อาสาแกนนำเชิงรุกจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ข้อที่ ๔) สร้างเครือข่าย/อาสาแกนนำภาคประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ในการร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหารของตำบล เช่น พัฒนาแหล่งดิน แหล่งเพาะปลูก แหล่งน้ำ ลดการใช้สารเคมี ทำให้ลดการตกค้างในดิน น้ำ อากาศ อันจะส่งผลให้เกิดมลพิษลดลง

หมวดที่ ๔ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

ข้อที่ ๕) ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสานที่ปลอดภัย เป็นมิตรกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น

หมวดที่ ๕ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการความมั่นคงทางอาหารของตำบลได้รับการพัฒนา

ข้อที่ ๖) สนับสนุนการพัฒนาความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความมั่นคงทางอาหารของตำบล ทั้งระดับต้นน้ำ(ผู้ปลูก)-ระดับกลางน้ำ(ผู้ปรุงอาหาร)และระดับปลายน้ำ(ผู้บริโภค) อย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ ๖ จัดบริการที่มีมาตรฐาน เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวม

ข้อที่ ๗) ทุกภาคส่วนในตำบลคือใหญ่มีหน้าที่ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ผ่านการจัดทำศูนย์/ผ้าป่าธนาคารข้าวปลอดภัย ผักปลอดภัย ไข่คุณภาพ เดือนละ ๑ ครั้ง จากผู้ปกครอง/ผู้มีจิตเมตตา มอบให้กับนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ได้นำไปประกอบอาหารได้อย่างปลอดภัย

ข้อที่ ๘) สนับสนุนให้หน่วยงานสาธารณสุขในตำบล มีบริการเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยการตรวจสอบสารเคมีในกระแสดือด และตรวจปริมาณโซเดียมในอาหาร ปีละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความตระหนักในการลดละเลิกการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย

ข้อที่ ๙) แม่ครัว/ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาหาร ให้กับนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ต้องมีผลการตรวจสุขภาพประจำปี เกี่ยวกับ เชื้อไวรัสตับอักเสบบี และเชื้อวัณโรค รวมไปถึงการสุ่มตรวจสอบการปนเปื้อนของเชื้อแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม (SI-2) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดสุขลักษณะในการผลิตและความสะอาดของอาหาร อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดโรคอาหารเป็นพิษ

หมวดที่ ๗ จัดหางบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความมั่นคงทางด้านอาหาร

ข้อที่ ๑๐) ทุกภาคส่วนในตำบลคือใหญ่มีส่วนร่วมกันในการสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารและโภชนาการทุกกลุ่มวัย อันจะเป็นการบ่งชี้การสร้างความปลอดภัยทางอาหารให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน

อาศัยภารกิจ “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๖๕” จัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ เพื่อใช้ขับเคลื่อนความมั่นคงด้านอาหารในชุมชนไปสู่การปฏิบัติ จึงจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลคือใหญ่ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๖ เรื่องการจัดการด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ขึ้น

(ลงชื่อ).....
(นายมานิตร เขิงดี)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคือใหญ่

(ลงชื่อ).....
(นายอุเทน สุริยันต์)
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคือใหญ่

(ลงชื่อ).....
(นายจิตติภูมิ เพ็ชรนาดี)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค้อดอนแคน

(ลงชื่อ).....
(นายประมวน สีอินเหง้า)
กำนันตำบลคือใหญ่

(ลงชื่อ).....
(นายแดนชัย แสงอรุณ)
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคือใหญ่

(ลงชื่อ).....
(นางดลนภา เขิงดี)
หัวหน้า ศพค.อบต.คือใหญ่

(ลงชื่อ).....
(นางปราณี ดอนวิชา)
ประธาน อสม.ตำบลคือใหญ่

(ลงชื่อ).....
(นายเฉลียว มะลิวัลย์)
แกนนำกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลคือใหญ่

ภาพการประกาศธรรมนูญสุขภาพ
การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ
เพื่อการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

ธรรมนูญสุขภาพ

การจัดการระบบอาหารและโภชนาการ
เพื่อการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

